

МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ
РОЗВИТКУ ОСВІТИ»**

(18-19 червня 2021 р.)

Полтава
2021

УДК 37.01(063)
3 13

3 13 **Завдання педагогічної науки на сучасному етапі розвитку освіти.** Матеріали науково-практичної конференції (м. Полтава, 18-19 червня 2021 р.). – Херсон: Видавництво «Молодий вчений», 2021. – 96 с.
ISBN 978-966-992-565-7

У збірнику представлені матеріали науково-практичної конференції «Завдання педагогічної науки на сучасному етапі розвитку освіти». Розглядаються загальні питання теорії та методики навчання, теорії і методики управління освітою, корекційної педагогіки та інше.

Збірник призначений для науковців, викладачів, аспірантів та студентів, які цікавляться педагогічною наукою, а також для широкого кола читачів.

УДК 37.01(063)

ISBN 978-966-992-565-7

© Колектив авторів, 2021
© Видавництво «Молодий вчений», 2021

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Prystupa Ya.V.

MODERN NATURAL EDUCATION OF SENIOR SCHOOL STUDENTS
IN THE SYSTEM OF REFORMING THE EDUCATIONAL SPACE
ON THE BASIS OF ANALYSIS OF THE STATE STANDARD
OF BASE AND COMPLETE 6

Pron N.B.

SOME ASPECTS OF FOREIGN STUDENTS STUDYING
AT UKRAINIAN UNIVERSITIES 11

Уманська Т.А.

САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ПРОВІДНИЙ ПРИНЦИП
ОРГАНІЗАЦІЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ДИТЯЧОГО КОЛЕКТИВУ:
ДОСВІД А.С. МАКАРЕНКА..... 15

Шипка М.І.

ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНИНА
КРИЗЬ ПРИЗМУ ПОГЛЯДІВ ЛЮБОМИРА ГУЗОРА..... 19

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Беднарчик М.В., Дудікова Л.В., Кондратюк А.Л.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ
НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ 23

Вождаєнко А.В.

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АКСІОЛОГІЧНОГО ВИВЧЕННЯ ЛІРИКИ
В ПРЕДМЕТНІЙ ДИДАКТИЦІ 28

Денисенко А.М.

ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
В МОЛОДШИХ КЛАСАХ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ 32

Дмитрощенко А.В.

СУЧАСНІ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧІ ТЕХНОЛОГІЇ
З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В РОБОТІ ДНЗ..... 36

Кравчук А.В., Рибак Т.М. ТЕХНОЛОГІЇ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19.....	39
Кухарчук Є.С. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ТА ВИКОНАННЯ ЗАГАЛЬНОРОЗВИВАЛЬНИХ ВПРАВ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	42
Петрова Ю.Ю. ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСКУСІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	46
Холодних І.М. ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ УМІНЬ ВЧИТИСЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ	50

КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Барабаш К.В., Мішеніна Т.М. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ АДАПТИВНОГО КАРАТЕ У ПРОФІЛАКТИЧНО-ЛІКУВАЛЬНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	55
--	----

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Шенгур І.С., Лошкова І.А., Таранник З.В. ОСНОВНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ КУРСУ СПЕЦІАЛЬНОГО ФОРТЕПІАНО ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ХОРЕЙСТЕРІВ БЕЗ СПЕЦІАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ	60
--	----

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

Барченкова Н.О., Момот Н.Г., Музюкова С.В., Полегка Ю.В., Іваницька Н.А. ПІДВИЩЕННЯ ФАХОВОГО РІВНЯ ВЧИТЕЛІВ ЧЕРЕЗ СИСТЕМУ РОБОТИ ТВОРЧИХ ГРУП	65
--	----

ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ

Кухта О.С., Мішеніна Т.М.

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА
ПЕДАГОГІЧНОГО ЗВО НА ФОРМУВАННЯ
ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ..... 71

Рогова В.Б., Калініна Л.М.

КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ
У ЗМІСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 75

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Галайденко С.А., Дудікова Л.В., Марлова А.С.

ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОДЕЛІ
ПЕРЕВЕРНУТОГО КЛАСУ (“FLIPPED CLASS”)
В МЕТОДИЦІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ..... 79

Скачко А.А., Красовська Л.В.

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ..... 85

Чорноус О.В.

СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО
ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ГІМНАЗІЇ..... 89

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Prystupa Ya.V.
Postgraduate Student,
Kyryvyi Rih State Pedagogical University

MODERN NATURAL EDUCATION OF SENIOR SCHOOL STUDENTS IN THE SYSTEM OF REFORMING THE EDUCATIONAL SPACE ON THE BASIS OF ANALYSIS OF THE STATE STANDARD OF BASE AND COMPLETE

Modern trends in human development, the dynamics and systemic nature of social change due to globalization and the development of the information society, make new demands on the modern personality. At present, Ukrainian society needs competent individuals who strive for maximum self-realization, are open to new experiences, and are able to make conscious and responsible choices in various life situations. The transition to competency education involves updating the content of school education, which provides students with mastery of methods of independent acquisition of knowledge, skills and abilities and their creative use in practice to solve life problems.

Fundamental natural education is one of the main factors in the development of personality and needs to be updated in accordance with modern society's demands. Reorientation of natural education to the development of the individual's ability to independently analyze and solve problems that will help in the future to successfully implement the acquired natural competencies in life practice, causes the problem of forming scientific competence of schoolchildren and high school students.

In Ukraine, the problem of developing the scientific competence of high school students is at the initial stage of its scientific understanding, although in the pedagogical discourse some of its aspects are reflected in publications. For example, approaches to reforming natural education from the standpoint of the competence approach have been studied by domestic and foreign scientists, in particular O. Lyashenko, M. Golovko, G. Lutsenko, N. Bibik, O. Savchenko, O. Lokshina, O. Ovcharuk, G. Biletska, J.F. Osbon, S. Collins, M. Ratcliffe and others.

Reforming natural education in Ukraine on the basis of a competency-based approach can be fully addressed only if a set of measures is implemented that include updating state standards, curricula, textbooks and teaching practices. The study of the current state of natural education in Ukraine will create a basis for determining further areas of its improvement and development of scientific competence of students.

Today, the field of science «Science» includes subjects such as physics, astronomy, chemistry, biology, geography and ecology, which cover a wide range of issues about various properties, objects and phenomena of nature. In order to reform the education sector, the State Standard for Basic and Complete General Secondary Education in 2011 defines three main approaches to the modern learning process: competence, personality-oriented and activity-based. The Standard states that a person-centered approach to learning ensures the development of academic, socio-cultural, socio-psychological and other abilities of students. Competence approach contributes to the formation of key and subject competencies. The activity approach is aimed at the development of skills and abilities of the student, the application of acquired knowledge in practical situations, the search for ways to integrate into the socio-cultural and natural environment. Thus, the transformation of the content of natural education in high school involves the subordination of all its components to this main task, focusing on a qualitatively new process and learning outcomes.

In particular, the purpose of the educational field «Science» involves the formation of students' key natural science competence and relevant subject competencies as a mandatory component of the general culture of the individual and the development of his creative potential.

On the basis of the analysis of the State standard of basic and full general secondary education it is possible to allocate the following tasks facing natural education of senior pupils:

- ensuring that students master the terminological apparatus of natural sciences, mastering subject knowledge and awareness of the essence of basic laws and patterns that allow to understand the course of natural phenomena and processes, students' awareness of fundamental ideas and principles;

- formation of the student's natural-scientific picture of the world; development of his mental abilities, emotional and volitional sphere, education of socially active personality; development of cognitive activity and independence;

- expanding students' awareness of the need to combine intellectual and emotional perception of nature with practical environmental activities; development of experience of practical and experimental activity, ability to apply knowledge in the process of cognition of the world [2].

The content of the general natural component in the State Standard of Basic and Complete General Secondary Education in 2011 is significantly expanded compared to the previous standard: the content lines are defined, the requirements are formulated. Trends in the development of the educational field «Science», implemented by the State standard of basic and complete general secondary education, revealed the following positive practices: the formation of scientific competence of the student by mastering the system of knowledge about nature, ways of educational and cognitive activities, development of value orientations in various spheres of life and environmental practice; expansion of the purpose of the educational branch «Natural Science», which provides for the formation of key scientific

competence in the process of studying the subjects of the natural cycle; expansion of the list of general semantic lines of the educational branch «Natural Science», in particular, 2 lines were added: «ecological bases of attitude to nature management» and «ecological ethics»; ensuring the continuity of the content of primary and secondary school; the possibility of self-realization of the student in the process of mastering the practical component of the educational field [1].

Thus, the analysis of the State Standard of Basic and Complete General Secondary Education, approved by the Cabinet of Ministers Resolution № 1392 of November 23, 2011, showed that its requirements meet modern world trends in education, provide not only the formation of students' holistic understanding of nature, but also contribute to the formation of natural science competence of school graduates. However, the new version of the State Standard does not have a clear definition of the concepts of «scientific competence» and «subject competence», doesn't define the structure of scientific competence and its relationship with basic competences in science, mastering which contributes to the formation of a holistic scientific picture. In addition, the goals and state requirements for the level of general education of students are formulated too generalized and regardless of the specific class in which students study; objects and phenomena of nature are not specified, which causes arbitrary interpretation of the content in the curriculum, the function of which is the distribution of the content of educational material by classes, sections, topics.

The results obtained in the process of exploration of the outlined issues allow to identify many issues that need further solution: theoretical justification of the structure and content of subject competencies and competencies in natural sciences (physics, astronomy, chemistry, biology, geography and ecology), their definition and functional load; research of the contribution of certain school natural subjects to the development of natural science competence and

determination of its component composition depending on the profile of study; separation of methodological bases of the basis of the organization of training of natural subjects directed on development of natural-scientific competence of the pupil of high school; development of variable methods of teaching high school students, which would ensure the implementation of various models and organizational forms of specialized education in accordance with the modernization changes in the structure and content of general secondary education; research of the optimal balance between general and vocational subjects of profile education; determination of criteria and principles of selection of the content of formation of natural science competence, and ways of their realization in educational and methodical maintenance and a teaching technique as a whole and in the course of studying of separate natural subjects; creation of educational and methodical complexes on formation and development of natural-scientific competence of senior pupils and corresponding subject competences.

References:

1. Derzhavni standarty bazovoi i povnoi zahalnoi serednoi osvity. (Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy) № 1392 (2011). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text>.
2. Prohramy dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv 10–11 klasy: zatv. nakazom Ministerstvom osvity i nauky Ukrainy № 1407 (2017). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>.

Pron N.B.

*Candidate of Economic Sciences,
Scientific Secretary*

State Scientific Institution «Institute of Educational Analytics»

SOME ASPECTS OF FOREIGN STUDENTS STUDYING AT UKRAINIAN UNIVERSITIES

The training of foreign students in Ukrainian universities is an important indicator of the participation of national education in the global education market [1]. According to the data of the State Enterprise «Ukrainian State Center for International Education» [2], which is the official representative of the Ministry of Education and Science of Ukraine on issues of education of foreigners in Ukraine, 76 548 foreign students out of 155 were studying in Ukraine in 2020. As compared to 2019, in 2020 the proportion of foreign students decreased by 5,1% or 3 922 persons, mainly due to quarantine restrictions related to the COVID-19 pandemic (fig. 1).

Ukrainian higher educational institutions provide three levels of higher education:

- I level: Junior Bachelor / Bachelor.
- II level: Master.
- II level: Doctor of Philosophy / Doctor of Science.

Basic education is a priority for foreign students since 90,02% or 68 908 foreigners receive educational services, the total duration of which is 6 years. 6,45% or 4 936 foreign students study in language training programs within a year, after which they can move on to basic education. A much smaller proportion of foreign students acquire postgraduate education, namely 2,25% or 1 719 students. The percentage of foreigners in PhD programs is 1,27% or 974 foreigners, in academic mobility programs study 0,01% or 11 foreign students.

In the 2020/21 academic year, foreign students studied at 394 Ukrainian universities. Trends in the number of Ukrainian universities where students from abroad studied are given on figure 2. The figure shows that in the 2019/20 academic year the number of such universities showed a positive upward trend, but in the academic year of 2020/21, there was a decrease of 61 universities compared to the previous year.

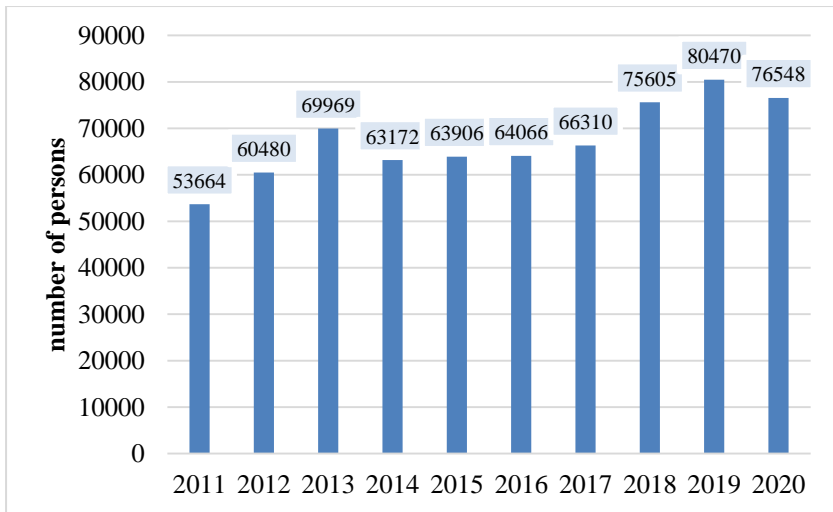

Figure 1. Dynamics of the number of foreign students in Ukraine in 2011–2020

Source: compiled by the author based on [2]

The largest number of foreign students receiving higher education in Ukraine are citizens of Asian and African countries, in particular, Indian students make up about a quarter (18 095 students or 23,6%) of all foreign students in Ukraine in recent years. Regarding the number of foreign students from post-Soviet countries, their share decreases each year, from 29,47% in the 2018/19 academic year to 20,53% in the 2020/21 academic year.

Ukrainian universities-leaders in the number of foreign students are two universities from Kharkiv, namely: V.N. Karazin Kharkiv National University and Kharkiv National Medical University, and the third-place takes Bogomolets National Medical University, which is located in Kyiv. These universities provide education for 29 058 foreign students or 37,96% of their total number.

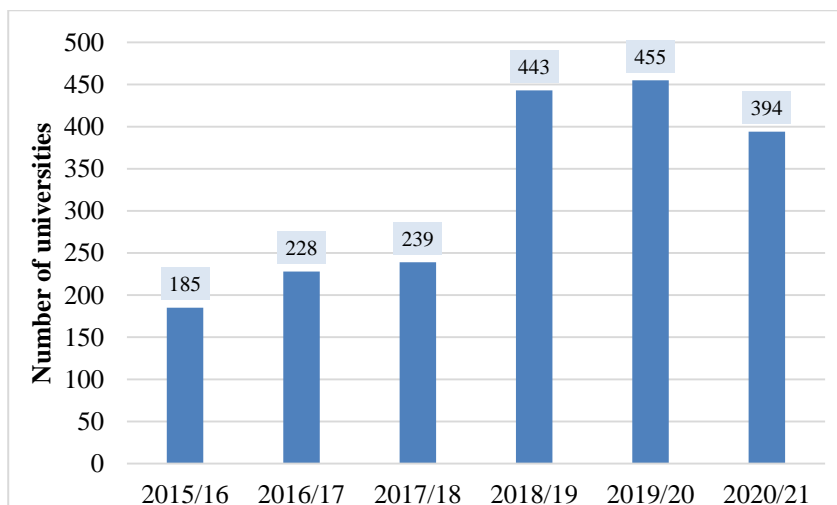

Figure 2. Number of universities in Ukraine providing education to foreign students during the 2015/16–2020/21 academic year

Source: compiled by the author based on [2]

Among the ten leading universities in the number of foreign students, it is interesting that eight universities have medical direction, respectively, the most popular specialties among foreign students in Ukraine are medicine and pharmacology. Other promising specialties among foreign students are the following: management, law, finance, banking and insurance, economics, construction, philology applied physics and nanotechnology, gas and oil engineering and technology, shipbuilding, and others.

In general, the number of foreign students and universities in Ukraine has shown a positive trend in recent years. However, the COVID-19 pandemic made changes in the organization of the educational process not only in Ukraine but throughout the world. Accordingly, in 2020 the number of foreign students in Ukraine was slightly smaller, as was the number of universities where they can study.

Nevertheless, the education of foreign students in Ukrainian universities demonstrates the prestige and demand of higher education in Ukraine among educational represented in the global market. Also, the education of foreign students in Ukraine contributes to the improvement of the quality of educational services, strengthens competition between universities, and is a powerful tool for attracting additional investment in the country's economy.

Список використаних джерел:

1. Лондар С.Л., Шаповалова О., Пронь Н.Б. Ринок освітніх послуг в Україні: конкурентні переваги та сучасні виклики для іноземних студентів. *Освітня аналітика України*. 2020. № 1 (8). С. 5–22. doi: 10.32987/2617-8532-2020-1-5-22.
2. Український державний центр міжнародної освіти : офіц. вебсайт. URL: <https://studyinukraine.gov.ua/>.
3. Іноземні студенти в Україні: статистичні дані, 2020 / уклад. О.О. Шаповалова. Київ : УДЦМО, 2020. 60 с.

Уманська Т.А.

студент,

Сумський державний педагогічний університет

імені А.С. Макаренка

САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ПРОВІДНИЙ ПРИНЦИП ОРГАНІЗАЦІЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ДИТЯЧОГО КОЛЕКТИВУ: ДОСВІД А.С. МАКАРЕНКА

Зі стрімким поступом України до демократії питання розвитку студентського самоврядування стає все актуальнішим. Воно виступає істотним компонентом виховного процесу, є засобом реалізації студентською громадою своїх прав, обов'язків та ініціатив через прийняття рішень та їх впровадження за допомогою власних ресурсів.

Дослідження В.І. Бондаря, Л.С. Виготського, Т.А. Власової, І.Г. Єременка, В.М. Синьова та інших вчених розкрили і науково обґрунтували благодворне, корекційно розвиваюче значення учнівського самоврядування у подоланні недоліків, обумовлених розумовою відсталістю. С.Т. Шацький, В.П. Кащенко, Г.І. Россолімо, І.Г. Іорданський, Д.І. Петров, А.У. Зеленко та ін. Досвід цих педагогів-новаторів був побудований на основі включення своїх вихованців в різні види діяльності (праця, дозвілля), крім навчального процесу, організованими і керованими самими учнями [3].

В історії української педагогіки є яскравий досвід ефективного самоврядування дитячих колективів. Мова йде про Антона Семеновича Макаренка та його заклади – колонію імені Максима Горького та комуну імені Держинського.

Це дослідження розкриває основні принципи організації самоврядування дитячого колективу, які використовував видатний педагог А.С. Макаренко.

Кредом своєї діяльності Антон Макаренко визнавав відповідальність. Свого часу він писав: «Відповідальність перед дітьми –

це відповідальність перед історією; сьогоднішні діти – це завтрашня історія, завтрашнє майбутнє людства, нашої великої справи» [2]. Знання, уміння та навички, які набувають діти в процесі дорослішання стають запорукою їх майбутніх досягнень і успіхів, формують цінності життя. Організаційною формою «школи життя» стало у Макаренка дитяче самоврядування.

Ще в с. Ковалівка, в колонії імені Максима Горького, була створена дітьми та дорослими демократична система самоуправління. Колектив закладу було поділено на різновікові загони за сімейним типом, що об'єднували дітей різного віку, відтворюючи таким чином модель родинних відносин. На чолі кожного загону стояв командир, якого переобирали кожні два-три місяці. Таким чином вихованці отримували досвід і лідерства, і досвід підпорядкування.

Постійно діючим органом управління в колонії була рада командирів, яка вирішувала різні організаційні та господарські питання. Рада представляла всю колонію, а не окремі підрозділи. У своїх рішеннях вона завжди виходила із загально колективних інтересів. Завдяки цьому вдавалося уникати будь-якого розколу колективу, ворожнечі, заздрощів та пліток. Рада командирів не мала ніяких ознак бюрократичності. Вона не складала навіть планів своєї роботи. Ніколи й нікому не писала звітів та інформації. Цей орган управління працював над завданнями і проблемами, які виникали щоденно.

Вищим органом самоуправління були загальні збори колоністів, рішенням яких підкорялись всі, навіть сам «завкол», як називали вихованці свого Антона Макаренка. Загальні збори колективу, у діяльності якого реально і систематично брали участь усі без виключення вихованці, функціонували постійно, здійснюючи контроль за виконанням ухвалених рішень, впливаючи на весь спосіб життя установи. Нововведенням, яке А.С. Макаренко запровадив у діяльність органів самоврядування в цій установі, стали зведені загони. На відміну від постійних

загонів, які складали каркас колективу, зведені були тимчасовими, створювалися на термін, який не перевищував тижня, для виконання певного завдання. Завдяки такій системі, – стверджував А.С. Макаренко, – «більшість колоністів брало участь не лише у робочій функції, а й у функції організаторській. Це було дуже важливо і було якраз те, що треба для виховання».

Іншою важливою формою залучення всіх вихованців до управління різними сторонами життя колективу, були чергування. Перед цієї формою діяльності висувалося завдання – підготувати кадри чергових з командирів загонів, відмовившись від участі у чергуваннях вихователів. Діяльність загальних зборів та виконавчих органів (ради командирів, різних комісій, чергових тощо) здійснювалася в тісному поєднанні. Старші вихованці залучалися до виконання різних організаторських функцій у колективі, але при цьому завжди враховувалися особливості віку, статі, індивідуальні якості дітей [1].

Отже, основними принципами організації самоврядування дитячого колективу за А.С. Макаренко були визначені: демократичний централізм, регулярність роботи, охоплення всіх сторін життя колективу, відсутність дублювання в діяльності різних органів самоврядування, їх постійна зміна шляхом виборів, перевиборів, залучення до роботи виборних органів усіх членів колективу, створення відносин «відповідальної залежності», діалектичне співвідношення самоврядування та педагогічного керівництва [2].

Сучасна теорія самоуправління виділяє різні напрямки діяльності – оздоровчий, екологічний, спортивний, естетично-дозвіллевий, профорієнтаційний тощо. У закладах, якими керував А.С. Макаренко, реалізовувалися всі напрямки. Оздоровча робота здійснювалася перш за все через чіткий режим життєдіяльності. Кожна дитина знала, що, коли і як вона повинна робити. Вихованці навчалися, працювали на землі та на виробництві,

займалися фізичною культурою. Обов'язковими в закладах А.С. Макаренка були ранкова зарядка та заняття гімнастикою.

Естетично-дозвіллевий напрямок діяльності реалізовувався, насамперед, через театр. Ще в Ковалівці було створено аматорський театр, який взимку щотижня ставив новий спектакль. На ці вистави з'їжджалась молодь з навколишніх сіл та навіть міст. Колонія була своєрідним культурним центром. Оркестр комуни був відомий на весь Харків. Коли колоністи виходили строем у парадному одязі на вулиці, перехожі зупинялись, щоб помилуватись, настільки красивим було це видовище.

Профорієнтаційний напрямок здійснювався через трудову діяльність, у процесі якої кожен вихованець знаходив своє покликання. Під час перебування в колонії та комуні вихованці мали можливість спробувати різноманітні види діяльності і, таким чином, обрати свою найулюбленішу. Почасти особистий приклад старших колоністів був вирішальним у виборі професії [1].

Отже, як засвідчує досвід діяльності закладів А.С. Макаренка, ефективно студентське самоврядування сприяє гармонійному розвитку особистості, формуванню активного ставлення до життя, вибору майбутньої професії.

Ключові ідеї розвитку самоврядування, розроблені А.С. Макаренком потребують різностороннього вивчення та впровадження в освітню систему сучасних вищих навчальних закладів з урахуванням особливостей сучасності.

Список використаних джерел:

1. Колос Ю.З. Самоврядування в контексті теорії колективу Макаренка А.С. / Ю.З. Колос, Л.Ф. Пашко // Витоки педагогічної майстерності. Сер. : Педагогічні науки. – 2011. – Вип. 8(1). – С. 168–171.

2. Педагогічна спадщина А. Макаренка: історія та сучасність (до 130-ї річниці з дня народження А.С. Макаренка) : зб. матеріалів наук.-практ. студентсько-учнівської конференції, Київ, 6 березня 2018 р. Київ : НУБіП України, 2017. 52 с.

3. Супрун М.О. Корекційне виховання учнів допоміжної школи засобами учнівського самоврядування: Монографія. Київ : МП «Леся», 2009. 212 с.

Шипка М.І.

аспірантка,

*Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка*

ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНИНА КРИЗЬ ПРИЗМУ ПОГЛЯДІВ ЛЮБОМИРА ГУЗАРА

Основною ознакою кожної особистості є її соціальний вимір і здатність співдіяти та співіснувати в межах однієї території на його загальне благо. Першою соціальною клітиною, безумовно, є сім'я з якої особистість черпає свій перший досвід, набуває базових навиків, здобуває знання та вміння, формує свій світогляд та власну ціннісно-орієнтаційну систему. Виховні впливи, які людина отримує у сім'ї, формують її особистість та мають безпосередній вплив на її майбутнє та майбутнє суспільства, в якому вона зростає.

Одним із моральних авторитетів українського народу був і залишається Блаженніший Любомир Гузар. Його постійний духовний провід, слова напоумлення, мотивації та настанови спонукали український народ до єднання та праці над утвердженням власної ідентичності. Кредом його життя був вислів «моліться і працюйте!», що спонукає кожного до дій. Блаженніший Любомир говорив, що «бути людиною – це велика гідність ... але її треба розвивати, ушляхетнювати» [2, с. 4]. Він наголошує на особливості кожної людини, її важливості та унікальності. Любомир Гузар підсилює й те, що кожен несе

важливу місію у житті народу, не зважаючи на те, яку функцію він виконує. «Ми маємо віддавати – давати у світ добро, милосердя, любов. Я бачу кожну професію як служіння. Лікар, учитель, письменник, робітник і навіть політик – то служіння іншим. Тільки тоді, коли ми віддаємо, стаємо багатшими» [2, с. 11].

Блаженніший Любомир говорить про щось більше, ніж механічне виконання свого безпосереднього обов'язку чи надії на когось іншого. Він говорить про державотворення як процес, який народжується вже із сім'ї і має здатність до розвитку лише тоді, коли він породжується від взаємної любові, поваги, толерантності, загальнолюдських принципів, плекання чеснот тощо. Також Любомир Гузар наголошує на тому, що «ми не сміємо бути байдужими до того, що діється з іншими людьми» [2, с. 11]. В небайдужості і виявляється феномен суспільства та приналежності до певного об'єднання людей. Саме в таких принципах на які вказує Любомир Гузар і криється виховний процес, що повинен бути закладений вже із ранніх років, ба більше ще з утроби матері.

Своїм власним прикладом Любомир Гузар заохочує кожного громадянина до дії, не чекаючи її від когось іншого: «Я люблю свій народ, і хочу працювати для нього, розбудувати його, але водночас намагаюся нікого не принижувати» [2, с. 72]. Любов до ближнього, шанобливе ставлення до всього, що нас оточує, розвиток власних дарів, співдія задля загального блага, встановлення власної ідентичності, а також сумлінна праця стає рушійною силою для досягнення загального блага. Громадянським суспільством можна назвати те, де люди, з яких воно складається, беруть активну участь у його житті. Проте, це не лише люди, які мають певну владу чи особливе суспільне чи професійне завдання, а люди, з яких складається громадськість, хто б вони не були, які стараються надати певний порядок у житті цілої спільноти [5].

Моральні принципи, що закладаються ще у сім'ї, якими повинна керуватися кожна людина, є правильними та потрібними орієнтирами, що слугують для досягнення поставлених цілей. «Кожен із нас повинен, відповідно до свого стану, служити загальному благові...» [2, с. 71]. Усі люди стоять перед вибором, і лише від них залежить, як вчинити правильно, проте, ознакою вільної людини є «робити вибір на користь добра» [4, с. 9]. Проте, це не лише про добро для своєї сім'ї чи близьких: «не можна любити своїх, кривдячи чужих» [2, с. 74].

Не можливо бути членом однієї спільноти, родини, держави, не відчуваючи єдності та приналежності до неї. Запорукою єдності Блаженніший Любомир вважає «усвідомлення, що таке єдність і відчуття відповідальності за її збереження» [2, с. 74]. І неустанно глава Церкви повторює: «нам треба дуже-дуже тяжко працювати, щоб змінювати народний світогляд...» [2, с. 51], а в першу чергу «ми повинні працювати...і то дуже інтенсивно працювати над собою» [2, с. 51].

Позитивні зміни можуть розпочатися і дати позитивні наслідки лише в тому випадку, коли вони розпочинаються з себе і не обмежують ближнього. «Любити ближнього, як самого себе означає бачити в ньому ту саму гідність, якою я сам втішаюся» [4, с. 47]. Любомир Гузар залишає настанови для свого народу, аби діяти згідно закону любови та єдності: «настав час відбудовувати наше спільне минуле, просити одне в одного пробачення скрізь, де завдано ран, визнати одне одного такими, як ми є, та будувати майбутнє – разом, вільно» [1, с. 85].

Любомир Гузар, розуміючи, що світле майбутнє залежить від молодого покоління, захоплював та всіляко сприяв тому, щоб вони виростили добрими людьми. Звертався із закликами до батьків, вчителів та безпосередньо до юних особистостей. «Процес навчання – це дуже важливий час, хоч і важкий та не завжди приємний. Але якщо ви будете сумлінно вчитися, то одержите дві нагороди: одну – наприкінці навчального року, це гарне

свідомство; а другу – трохи пізніше, коли вже будете самостійно працювати. Усе, чого Ви навчитеся тепер, пізніше знадобиться Вам у повсякденному житті. І якщо виробите у собі звичку працювати, то станете добрими людьми» [3, с. 523].

Отже, бути добрим громадянином своєї держави, на думку Любомира Гузара, означає відчувати відповідальність за неї, робити щось для неї, любити її і творити. «Треба людей навчити реагувати – оперативно, крикливо, але мирно» [2, с. 106]. Блаженніший вказує на те, що наше минуле та сучасне вказує на те, що ми можемо збудувати гідне майбутнє, здорову державу, в якій будемо щасливими мешканцями. «Ми – люди, і ми – вільні. А це значить, що ми маємо право робити добро!» [2, с. 75].

Список використаних джерел:

1. Антуан Аржаковський. Бесіди з Блаженнішим Любомиром Гузаром: До постконфесійного християнства / перекл. з франц. Львів : Видавництво УКУ, 2006. 144 с.
2. Блаженніший Любомир. Думки у спадок / упор. Ольга Гнатишин. Львів : Свічадо, 2018. 128 с.
3. Виховувати у свободі, правді та любові. *Вибрані документи Церкви про католицьку школу, виховання, освіти*. Львів : Свічадо, 2017. 576 с.
4. Гузар Л. Про гріхи і чесноти / упор. О. Климончук. Харків : Фоліо, 2018. 141 с.
5. Гузар Л. Про громадянське суспільство. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=oFJqbPQeHFA>.

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Беднарчик М.В.

*викладач іноземної мови,
Вінницький медичний коледж
імені академіка Д.К. Заболотного;*

Дудікова Л.В.

доктор педагогічних наук, доцент;

Кондратюк А.Л.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Вінницький національний медичний університет
імені М.І. Пирогова*

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Сьогодні інтернет стає неодмінним атрибутом нашого життя, а його ресурси створюють нові можливості отримання людиною знань. Актуальність використання інтернет-ресурсів в навчанні англійської мови обумовлено тим, що в них закладені невичерпні можливості для навчання студентів на якісно новому рівні. Вони надають широкі можливості для розвитку особистості студентів і реалізації їх здібностей. Використання анімації і звукового супроводу в навчальних програмах впливають на декілька каналів сприйняття, що дозволяє при навчанні враховувати особливості кожного студента. Інтернет-ресурси істотно підсилюють мотивацію вивчення іноземної мови, підвищують рівень індивідуалізації навчання, інтенсифікують процес навчання і т.д. Вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням диктує перехід на варіативні освітні програми, індивідуалізацію і диференціацію освіти. У зв'язку з цим

викладання іноземної мови в групах різного професійного профілю розрізняється не тільки по глибині викладу, але і вимагає використання новітніх технологій навчання.

Можливості використання Інтернету на заняттях іноземної мови: для включення матеріалів мережі в зміст заняття (інтегрувати їх у програму навчання); для самостійного вивчення, поглиблення досліджуваної іноземної мови, ліквідації пробілів у знаннях, уміннях, навичках; для самостійного пошуку інформації студентами в рамках роботи над проектом; для самостійної підготовки до задачі кваліфікаційного іспиту екстерном; для систематичного вивчення курсу іноземної мови дистанційно під керівництвом викладача.

Досвід використання інтернет-ресурсів на заняттях з англійської мови засвідчив, що можна виокремити наступні переваги їх застосування у навчально-виховному процесі в цілому та на кожному конкретному занятті, що спричинює зміни організаційних моментів, а саме: відбувається економія часу як заняття, так і підготовки до нього; з'являється зручність у його проведенні; обсяг та технологічні можливості дозволяють будувати будь-які типи занять та у більшому обсязі використовувати різні види навчальної діяльності студентів (у тому числі, й самостійної). Змістового компоненту викладання. Це вже і згадуваний значний обсяг матеріалу, й додаткові можливості наочності (правила, ілюстрації, малюнки, схеми), різні типи завдань/вправ, супровідні матеріали до занять (напр., таблиці), відео- та аудіоефекти. Перерозподілу функцій викладача за рахунок залучення можливостей ІКТ, а саме: повідомлення теми уроку, мети та завдань може бути «передоручене» технічному засобу, до того ж, наявна оцифрована база (у випадку технічних збоїв) може дозволити адекватно провести урок за рахунок паперових/бланкових версій комп'ютерних завдань та/або тестових/контролюючих процедур.

Як певний недолік ми відзначаємо неможливість повної/ тотальної заміни технічним засобом традиційних засобів (крейди і дошки). Це пов'язано з такими факторами: методичними (урізноманітнення видів навчальної діяльності на занятті), технічним (перебудова структури заняття внаслідок технічних збоїв), психологічним (самокорекція та покращення результатів внаслідок механізмів самоусвідомлення, саморефлексії та ефектів групи), фізіологічними (що викликає інформаційне перевантаження, інформаційний стрес та призводить до втрати уваги студентів).

Навіщо студентам-медикам вивчати англійську мову? Відповідь проста: знання англійської мови дає можливість студентам медичних вузів продовжити навчання за кордоном або пройти стажування за фахом в іноземній клініці, отримати роботу за кордоном. Ось тільки медична англійська передбачає не тільки розвиток загальних мовних навичок, а й вивчення вузькоспеціалізованого лексичного матеріалу і граматичних конструкцій.

Медична англійська, дозволить повноцінно і вільно спілкуватися з американськими та англійськими колегами та пацієнтами (клієнтами). Вивчати англійську мову для медиків краще завдяки вивченню всіляких сценаріїв спілкування між лікарем і пацієнтом, відпрацювання діалогів на практиці. Курс англійської повинен базуватися на закріпленні лексичного та граматичного матеріалу в рамках програми навчання, яка імітує реальні життєві ситуації. Медичним працівникам, які вивчають англійську мову, необхідно практикувати мовні навички починаючи від складання історії хвороби, огляду пацієнта, закінчуючи спілкуванням з пацієнтом, призначенням та описом курсу лікування, повідомленням пацієнту поганих чи хороших новин з урахуванням менталітету і способу мислення англомовних громадян зарубіжних держав.

Отже, розглянемо наступні інтернет-ресурси з позиції їх застосування при вивченні іноземної мови за профспрямуванням для студентів медичного профілю.

На цьому спеціалізованому сайті медичного спрямування *Englishmed* можна вчити як загальну медичну англійську, так і шукати лінгвістичні вправи для конкретних спеціальностей – приміром, для фельдшерів, фармацевтів чи медсестер. Окрім тематичних текстів та граматичних і словникових завдань, на ресурсі є також корисні діалоги і комунікативні ситуації з вживаними у світі медицини ідіомами та словосполученнями. Все це відпрацьовується у комплексі вправ на встановлення відповідностей, заповнення пропусків, на порядок слів у реченні, множинний вибір.

Сайт *Reading and Listening for Medical Workers* надає подкасти та актуальні статті, що охоплюють різні теми в медицині. Приміром, ви дізнаєтеся, як бути лікарем у США, що варто знати про лікування епілепсії, чому сіль шкідлива для людського організму тощо. Незважаючи на те, що епізоди подкасту не зосереджуються на анатомії чи науковій термінології, він буде корисним для тих, хто хоче мати базовий рівень медичної англійської. Кожна тема представлена автентичним аудіозаписом, який ви можете прослухати в комфортному для себе темпі.

Спеціалізований подкаст для студентів медичних закладів *Medical Terminology Systems*, у якому можна послухати безліч корисної інформації про різні типи систем в організмі, а також про те, що як вони працюють, як взаємозв'язані та як наукова термінологія співвідноситься із базовою англійською. *MedlinePlus* – ресурс, на якому ви знайдете відеоматеріали з анатомії людини з усією необхідною лексикою. *Medicalenglish.com* – тут ви можете абсолютно безкоштовно отримати 21 тему, кожна з яких складається з 5 тестів, кожен містить 20–25 питань, та vocabulary list. *Innerbody.com* – сайт з детальними анатомічними моделями людського тіла. Ресурс допоможе краще вивчити будову тіла та дізнатися назви систем та органів англійською. *HospitalEnglish.com* містить безкоштовні медичні навчальні матеріали з англійської мови, аудіосупровід текстів, ключовий

вокабуляр до кожної статті з вправами на перевірку і закріплення тематичних слів (matching, multiple choice, crossword), вправи на розуміння почутого (multiple choice questions, fill in the blanks) а також плани медичних уроків англійської мови для викладачів. *ProProfs.com* – ресурс з практично необмеженими за тематикою та рівнями складності тестами. В умовах дистанційного навчання – чарівна паличка для оцінки знань ваших студентів. Після проходження тесту, будь-хто може розраховувати на іменний сертифікат з зазначенням вивченої теми та кількості набраних балів.

Інтернет-ресурси уможливають спілкування викладача та студентів та створюють іншомовне середовище, де студенти можуть творити у реальному часі; формувати, розвивати та удосконалювати іншомовні навички і вміння.

Організація навчання і вивчення іноземної мови з використанням інтернет-ресурсів може компенсувати студентам малу кількість реальних аудиторних занять для розвитку іншомовних навичок і вмінь та стимулювати самостійну навчальну діяльність з метою формування писемномовленневих вмінь у міжсеместровий період.

Список використаних джерел:

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: Учебное пособие / под ред. Е.С. Полат. – М.: Академия, 2002. – 272 с.
3. Подопригорова Л.А. Использование Интернета в обучении иностранным языкам / Л.А. Подопригорова // Иностранные языки в школе. – 2003. – № 5. – С. 25–31.
4. Романенко Л.В. Використання мультимедійних технологій у вивченні англійської мови / Л.В. Романенко // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2004. – № 5. – С. 40–45.
5. Ситдикова І. Комп'ютер поспішає на допомогу / І. Ситдикова // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2004. – № 1. – С. 116–119.

6. Токменко О. Інформаційні технології у викладанні іноземних мов: сьогодні і скрізь віки допомогу / О. Токменко // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2006. – № 2. – С. 98–100.

7. Englishmed.com. Освітній сайт. URL: <http://www.englishmed.com>.

8. Hospital English.com. Освітній сайт. URL: <http://hospitalenglish.com>.

9. Innerbody. Освітній сайт. URL: <https://www.innerbody.com>.

10. Medicalenglish. Освітній сайт. URL: <https://www.medicalenglish.com>.

11. Medical Terminology Systems, Seventh Edition Audio Exercises F.A. Davis. ApplePodcasts. Освітній сайт. URL: <https://podcasts.apple.com/ca/podcast/medical-terminology-systems-seventh-edition-audio-exercises/id630078698?mt=2>.

12. MedlinePlus. Сайт національної бібліотеки медицини США. URL: <https://medlineplus.gov>.

13. ManyThings.org. Освітній сайт. URL: <http://www.manythings.org>.

14. ProProfs. Сайт освітніх ресурсів. URL: <https://www.proprofs.com/quiz-school/browse>.

Вождаєнко А.В.

аспірантка,

Університет імені Григорія Сковороди в Переяславі

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АКсіОЛОГіЧНОГО ВІВЧЕННЯ ЛІРИКИ В ПРЕДМЕТНІЙ ДИДАКТИЦІ

Певний відтинок часу дав зрозуміти, що на стадії становлення методичної науки вченими та видатними діячами національної культури активно висловлювалися, актуальні і в наш час думки, про поєднання навчання та виховання на уроках літератури. Розвиток учнів обумовлювався естетичним впливом художнього твору, життєвим і творчим шляхом письменника, досвідом учителя, що є мотивацією до самовиховання та самонавчання учнів. У першій половині ХХ століття методика викладання

української літератури проголошувала освітній процес як навчально-виховний, про що говорить аналіз численних наукових праць у даній галузі.

Виховання засобами художнього слова знаходимо в ідеях українських учених, таких як: А. Лісовський, Н. Приймас, Я. Ружевич, А. Острогорський, Л. Цимбалюк, О. Чепурко тощо. Питанням навчання та виховання учня, аксіологічного сприймання ліричного твору за допомогою літературної освіти висвітлено у працях сучасних українських вчених-методистів, які суголосно відзначають спорідненість ціннісного виховання здобувачів освіти із викладанням літератури як української так і зарубіжної: Ю. Бондаренко, А. Вітченко, В. Гладишев, С. Жила, О. Ісаєва, Л. Мірошниченко, Л. Нежива, А. Ситченко, Г. Токмань, В. Уліщенко, В. Шуляр, Т. Яценко та ін.

Науковці-методисти протягом багатьох років розробляли концепції удосконалення шкільної літературної освіти, досліджували проблеми формування національної свідомості учнів, виховання на загальнолюдських цінностях та на традиціях українського народу, розвиток читацької компетентності школярів, вдосконалювали та модернізували методи та прийоми вивчення української літератури в школах. Такі методичні та теоретичні розвідки засвідчували стрімкий приріст оновлення змісту літературної освіти та трансформацію традиційного навчання вчителем основних аспектів знань на уроках української літератури в їх самостійне здобуття учнями-читачами.

Більшість методистів початку ХХІ ст. (Н. Волошина, В. Гладишев, А. Градовський, О. Ісаєва, Ж. Клименко, Л. Мірошниченко, І. Ненько, А. Ситченко, Г. Токмань) вважають, що методика аналізу художнього твору також має виховний вплив на учнів. Учень індивідуально сприймає твір і знаходить значущі для себе цінності. Вони відображені і в характерах персонажів, і в порушуваних проблемах, якщо ми говоримо про поезію, то цінності виражені у емоційному навантаженні, глибинних підтекстах тощо.

У процесі аналізу художнього твору важливо враховувати і рід і жанр виучуваного твору, наприклад, визначати лірику інтимну, патріотичну, пейзажну та ін. Однак, слід підкреслити, що учителю необхідно відходити від звичного підходу до аналізу, адже стрімкий розвиток освітнього процесу диктує необхідність у інноваційних педагогічних технологіях.

В умовах сучасної української школи стоїть пріоритет національно-патріотичного виховання учнів. Художні твори вивчаються через призму історичних процесів, що відбувалися в країні у тих чи інших роках. Старшокласники тільки тоді зрозуміють твір, коли дізнаються історію написання твору, історичну зумовленість, біографічні дані митця та літературний процес у якому з'явився твір – усе це дає глибокий аналіз художнього тексту. Для прикладу, ліричні вірші, що вивчаються у 10–11 класі припадають на історичний період тоталітарних режимів, дисидентства, «розстріляного відродження» та ін. Поезії, що насичені темами боротьби за незалежність, за права і свободи людини, злочинні репресії формують особистість із патріотичними поглядами, незламну духом, яка здатна відстоювати свою гідність і позиції України.

На думку Бондаренка Ю., національне виховання – це формування в учнів продуктивних для національного розвитку України суспільно-політичних, духовно-культурних та морально-психологічних орієнтирів, поєднане з процесом включення школярів у систему ідентифікаційних зв'язків зі своїм народом. Патріотичне виховання на уроках словесності має здійснюватись на основі проблемного вивчення текстів, де однією з ідейно-тематичних домінант є активна і пасивна настанови до національного відродження [1, с. 23].

Скажімо, С. Жила вважає, що «методична система вивчення української літератури у взаємозв'язках із різними видами мистецтва допомагає формувати духовну культуру школяра в тісному зв'язку з культурою її народу, розвиває особистісно-

ціннісне ставлення до мистецтва, здатність до сприймання, розуміння й творення художніх образів, потребу в художньо-творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні» [2, с. 232]. Читаючи поетичні твори, учень вчиться оцінювати життєві явища, об'єкти живої природи і на цій основі сприймає і оцінює красу навколишнього світу, красу людських почуттів та красу поетичного слова, естетично осмислює дійсність та налаштовує нерозривний контакт із емоційною домінантою вірша. Усі ці аксіологічні категорії неопосередковано засвоюються юними читачами у процесі аналізу ліричних поезій.

Слушне твердження зазначає і Г. Токмань, що «аналізуючи ліричний твір, розкриваємо емоційний, інтелектуальний, образний і музикальний феномени ліричного твору. Ідемо текстуальним шляхом, наближаючись до психології творчості та індивідуально тлумачачи виражений у вірші перебіг образів, думок, почуттів. Суб'єктивність лірики є плідним джерелом проблемних ситуацій під час її вивчення, комунікативні затемнення екзистенційно розгадуються учнями. Виразальні засоби мови поетичного твору та засоби версифікації розглядаються як самоцінне естетичне явище і як вираження конкретних думок, почуттів, настроїв людини» [3, с. 285]. Засобами ліричних творів учитель формує загальнолюдські, національні цінності у процесі становлення особистості, спонукає учнів захоплюватися красою і багатством рідної землі, природи, пишатися знатними земляками.

Отже, осягаючи й осмислюючи поетичні твори українського мистецтва, особистість потрапляє у світ «національного духу», вона страждає, переживає, міркує разом з ліричними героями; їхні страждання, переживання та міркування скеровують світоглядну активність особистості. Цим літературне мистецтво утверджує вічну цінність та унікальність людини. Кожна програмова поезія та поезія позакласного читання несе в собі вагомий виховний потенціал, скеровуючи учня на ціннісні орієнтири, які формують духовно багату особистість.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко Ю. Урок літератури в системі національного виховання / Ю. Бондаренко // Рідна шк. 1998. – № 9. – С. 22–26.
2. Жила С. Теорія і практика вивчення української літератури у взаємозв'язках із різними видами мистецтв у старших класах загальноосвітньої школи [Текст] : дис... д-ра пед. наук: 13.00.02 / Жила Світлана Олексіївна ; Чернігівський держ. педагогічний ун-т ім. Т.Г. Шевченка. – К., 2004. – 465 арк. + дод. арк. 467–579.
3. Методика викладання української літератури в старшій школі на екзистенціально-діалогічних засадах [Текст] : дис... д-ра пед. наук: 13.00.02 / Токмань Ганна Леонідівна ; Переяслав-Хмельницький держ. педагогічний ун-т ім. Григорія Сковороди. – К., 2002. – 487 арк.

Денисенко А.М.

студент,

Науковий керівник: Чехуніна А.О.

кандидат мистецтвознавства, доцент,

Херсонський державний університет

ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В МОЛОДШИХ КЛАСАХ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Реалії сьогодення в усіх галузях життя України, а також мінливість сучасного світу обумовлюють виникнення нових вимог до національної системи освіти та виховання, провідним завданням якої є створення сприятливих умов для «всебічного розвитку дитини як цілісної особистості, її здібностей і дарувань, збагачення на цій основі творчого й інтелектуального потенціалу народу, формування громадянина України, здатного до свідомого суспільного вибору» [1]. Вагоме значення в процесі реалізації завдання вітчизняної системи освіти та виховання відіграють

дисципліни художньо-естетичного циклу. Одним із компонентів дисциплін художньо-естетичного циклу є музичне мистецтво. Супроводжуючи людину з самого раннього дитинства, музика є найбільш простим для сприйняття видом мистецтва, яке володіє значним впливом на всебічний розвиток особистості, торкаючись найпотаємніших куточків людської душі, пробуджуючи широке розмаїття емоцій та переживань та будучи засобом чуттєво-образного пізнання навколишнього світу. Саме музичному мистецтву надано першочергове значення у формуванні особистої системи цінностей дітей та молоді та у розвитку їх творчих здібностей.

Нажаль, за рахунок надзвичайного впливу технічних інновацій та медійних засобів спілкування, виникнення численної кількості соціальних мереж, через які відбувається просування сучасних тенденцій та трендів, загалом низької культурно-естетичної якості, у нескінченному потоці інформації в галузі масової культури, відбувається зниження культурного рівня дітей та молоді, інтелектуальний занепад та деградація. Мистецтво та культура у їх первинному сенсі втрачають свою позицію у системі освіти та виховання молодого покоління. Такі реалії вимагають переосмислення ролі дисциплін художньо-естетичного циклу у процесі розвитку повноцінної та самодостатньої особистості, яка є майбутнім держави та нації.

Як вже зазначалось вище, провідну роль у розвитку творчих здібностей школярів надано мистецтву, зокрема музичному. Основною формою організації музичного виховання у школі виступає урок музики під час якого виконується низка важливих завдань: стимулювання інтересу до музичного мистецтва та до творчої діяльності, формування пізнавальних та емоційно-мотиваційних функцій, розвиток творчого мислення та здібностей, виховання таких якостей характеру учнів, як – наполегливість, працьовитість тощо. Успіх проведення уроку музики в школі, як і будь-якого іншого навчального предмету, значним чином

залежить від педагога, до постаті якого висувається ряд вимог. Перш за все, вчитель з музики має володіти відповідними знаннями з педагогіки та методики викладання музичного мистецтва, бути гарним психологом, а також мати високий рівень володіння матеріалом у межах своєї дисципліни [2].

Під час уроку музики відбувається розвиток особистості учнів, їх творчих здібностей та креативності завдяки таким видам діяльності, як: слухання музики, вокально-хорова діяльність, вивчення музичної грамоти, музично-ритмічні рухи, гра на музичних інструментах. Слухання музики є первинним видом творчої музичної діяльності, він, як вважає Чехуніна А. [3, с. 121–122], обумовлює формування усвідомленого музичного сприйняття, образного та асоціативного мислення, розвиває музичний інтелект, ціннісні та естетичні орієнтири, допомагає засвоїти складові музичної мови. Важливе місце на уроці музики у школі також відводиться музично-творчій діяльності – інсценуванню музичних творів, малюванню під час їх прослуховування, створенню елементарних музичних інструментів та творів тощо, та імпровізації – вокальній, інструментальній, ритмічній, пластичній тощо. Кожен з цих видів діяльності сприяє творчому самовираженню учнів. Поєднання вищезазначених видів діяльності визначає дидактичну структуру уроку музичного мистецтва.

Найбільш вживаними видами діяльності на уроках музичного мистецтва в молодших класах загальноосвітньої школи є вокально-хорова діяльність, зокрема хоровий спів, вивчення нотної грамоти та слухання музичних творів. Часто структура уроку доповнюється та розширюється такими видами діяльності, як: музично-пластичні рухи, музикування на елементарних музичних інструментах, бесіда за темою уроку, ігри тощо, що обумовлюється темою уроку.

Необхідно зазначити, що структура уроку з музичного мистецтва у молодших класах загальноосвітньої школи має свої особливості. Однією з вимог до уроку з музичного мистецтва у

молодшій школі, що визначає ефективність навчального процесу є уникнення одноманітності діяльності на уроці, що обумовлюється віковими та психофізіологічними особливостями молодших школярів. Одноманітність на уроках музичного мистецтва в молодшій школі призводить до швидкої втомлюваності учнів та розсіяної уваги. Постійна зміна видів діяльності дозволяє утримувати увагу учнів та їх інтерес до предмету на належному рівні.

Використання на уроках з музичного мистецтва у молодших класах загальноосвітньої школи таких видів діяльності, як: слухання музики, хоровий спів, музично-ритмічні рухи, гра на музичних інструментах тощо та постійна їх зміна з метою уникнення шаблонності при проведенні уроку, сприяє розвитку в учнів музичного слуху та пам'яті, почуття ритму, співацької культури, фантазії та творчої уяви, вокально-хорових навичок та теоретичних знань з музичного мистецтва, а також сприяє морально-естетичному вихованню, формуванню особистості та світоглядної позиції учнів.

Список використаних джерел:

1. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI ст.»): Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1994 року № 896. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text>.

2. Методика музичного виховання: Урок музичного мистецтва в сучасній українській школі: методичні рекомендації до змісту, організації та проведення уроків музичного мистецтва в ЗОШ для студентів денної та заочної форм навчання напряму підготовки 6020204 «Музичне мистецтво», 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) / укладач М.М. Качур. Мукачево : МДУ, 2017. 26 с.

3. Чехуніна А. Психологічна установка як фактор формування музичного сприйняття у студентів немусичних спеціальностей. *Наукові записки Серія: педагогічні науки.* / за ред. Радул В.В. та ін. Кіровоград, 2015. Вип. 139. С. 119–124. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2015_139_33 (дата звернення: 10.06.2021).

Дмитрошенко А.В.

студентка,

Криворізький державний педагогічний університет

СУЧАСНІ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧІ ТЕХНОЛОГІЇ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В РОБОТІ ДНЗ

Відповідно до Законів України «Про дошкільну освіту», «Про фізичну культуру і спорт», Базового компоненту дошкільної освіти фізичне виховання дошкільників є обов'язковою складовою повноцінного розвитку дітей та спрямоване на охорону та зміцнення їх психічного та фізичного здоров'я, підвищення захисних сил організму, виховання стійкого інтересу до рухової активності, звички до здорового способу життя, формування життєво-необхідних рухових умінь, навичок та фізичних якостей (швидкість, спритність, витривалість, гнучкість), формування культури здоров'я [3].

Зараз, в умовах активного впровадження комп'ютерних технологій різко знизилась рухова активність дітей, результатом чого, є підвищення кількості дітей з ослабленим здоров'ям, тобто проблема фізичного розвитку дошкільників зростає і не збирається втрачати своєї актуальності.

Тому на занятті під час вступної частини, коли виконуються ходьба, біг, доцільно включати корегувальну гімнастику для профілактики плоскостопості та елементи танців у комплексі з ходьбою, бігом (крок польки чи бічний галоп під час бігу). Перед виконанням загальнорозвивальних вправ доцільні ігри на дихання для вентиляції легень і дихання крізь праву ніздрю (елементи йоги) для активізації лівої півкулі та процесу збудження центральної нервової системи. Доцільно періодично поєднувати рухи тіла з рухами пальців рук, ніг, під час наслідування елементів рухів тварин, птахів, комах чи явищ природи (дошу,

вітру) під музичний супровід, розповідання коротких віршів та ін., що сприятиме емоційному оздоровленню організму дітей [2].

Також наприкінці комплексу доцільно запропонувати дітям у положенні стоячи покатати ступнею маленькі м'ячі та кульки. Важливим є і виконання елементів самомасажу (погладжування, розминання та розтирання рук, ніг, грудей) та елементів точкового масажу біля носа, за вухами, над бровами. Перед виконанням основних рухів варто запропонувати дітям вправи для зосередження та уваги (подивитися праворуч, ліворуч, угору, вниз).

Досить ефективними оздоровчими технологіями вважаються арттерапія, піскова терапія, казкотерапія, ігрова терапія, сміхотерапія, музична терапія, кольоротерапія тощо. Тому введення у процеси життєдіяльності дитини цих терапій є досить доречним.

Впровадження в систему роботи дошкільних закладів інноваційних технологій з фізичного виховання таких як: пісочна терапія, фітбол-аеробіка (гімнастика), ігровий стретчинг, дитяча йога, степ-аеробіка, глайдінг, роупскіппінг, елементи театру фізичного виховання М. Єфименка на заняттях з фізкультури та в руховому режимі для дітей, є також досить ефективним доповненням до державних програм [1].

Ігри з піском (пісочна терапія) – одна з форм природної активності дитини. Саме тому треба використовувати пісочницю, проводячи корекційні, розвивальні та навчальні заняття.

Використання м'ячів-фітболів дозволяє збільшити рухову активність дітей упродовж дня. Особливістю занять з фітболом є нестабільна опора, яка постійно змушує дитину зберігати рівновагу в позиції сидячи на м'ячі, включати в роботу різні групи м'язів. Робота на рухливому, що постійно хоче «вислизнути», м'ячі ускладнюється тим, що дитина змушена балансувати, щоб втриматися на ньому.

Дуже цікавий і дієвий вид аеробіки – степ-аеробіка. Це ритмічні рухи вгору-вниз на спеціальній платформі. Такі

вправи розвивають рухливість у суглобах, формують склепіння стопи, тренують рівновагу, серцево-судинну, дихальну систему.

Ігровий стретчинг – оздоровча методика, що передбачає використання комплексів взаємопов'язаних ігрових ситуаційних вправ, спрямованих на розвиток гнучкості тіла, збільшення рухливості суглобів та розтягування м'язів, зміцнення хребта, профілактику плоскостопості.

Заняття дитячою йоогою допомагають підтримувати тонус дитячого організму, знімати стрес, зміцнювати здоров'я й позбавлятися напруження. Йога для дітей допомагає підвищити рівень енергії, покращити опір хворобам. Є багато видів йоги, але з дошкільниками найчастіше і найдоцільніше проводити заняття з хатха-йоги. Дітям дуже подобається займатися цими вправами.

Роуп-скіппінг – новий вид рухової активності, який поєднує комбінації стрибків, акробатичних елементів, танцювальних елементів з однією або двома скакалками, які виконуються індивідуально або в групах. Такі тренування зміцнюють серцево-судинну і дихальну системи, розвивають такі важливі якості, як спритність і координація, а також швидкісно-силові якості і витривалість.

Таким чином сучасні фізкультурно-оздоровчі технології сприяють створенню сприятливих соціально-психологічних та педагогічних умов для фізичного й інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку в умовах ДНЗ, що є своєрідною запорукою створення здоров'язберігаючого середовища, тобто середовища, в якому дитині приємно і безпечно знаходитися, що стимулює її розвиток, забезпечує комфортні умови для формування здоров'я і є оптимальним для її зростання.

Список використаних джерел:

1. Лущик І.В. Зростає здоровою, дитино! Харків : Основа, 2008. 203 с.

2. Загородня Л.П., Тітаренко С.А., Барсуковська Г.П. Фізичне виховання дітей дошкільного віку. Суми: Університетська книга, 2011. С. 115–117.

3. Поліщук О.В. Педагогічні технології супроводження процесу фізичного виховання дітей дошкільного віку. Умань: СПД Жовтий, 2014. 144 с.

Кравчук А.В.

викладач фізики;

Рибак Т.М.

викладач іноземних мов,

Агротехнічний коледж

ТЕХНОЛОГІЇ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19

В останні роки освіта зіткнулася з проблемою, гострота якої відчувається не тільки викладачами. Ця проблема зумовлена пандемією Covid-19, яка внесла радикальні зміни в навчання студентів. Мова йде про технології навчання і форму подання освітньої інформації або знань дистанційно.

Термін «електронне навчання» з'явився нещодавно. Він інтегрує низку інновацій в сфері застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в освіті, таких як комп'ютерні технології навчання, інтерактивні мультимедіа, навчання на основі веб-технологій, он-лайн навчання тощо. Пов'язано це із застосуванням ІКТ та широким впровадженням цих технологій в самостійну роботу, самоосвіту, саморозвиток. Сучасні педагогічні технології, більшою мірою технології електронного навчання, є особистісно орієнтованими, і спрямовані на розвиток індивідуальних ресурсів особистості.

Для того, щоб забезпечити максимальний ефект навчання, необхідно, щоб навчальна інформація була представлена в різних формах і різному вигляді. В основі електронного навчання лежить система застосування електронних підручників, які дають можливість студенту отримати необхідний обсяг навчальної інформації, довідкові матеріали, контрольні завдання, списки рекомендованої літератури та посилання на тематичні ресурси. При цьому електронні підручники представлені гіпертекстом з включеними в нього ілюстраціями, відеоматеріалами, анімацією, апаратом контролю знань (тестами), довідковими матеріалами і, за необхідності, комп'ютерними моделями, що дозволяють, крім теорії, провести серію експериментальних і практичних робіт. Сучасні оболонки передбачають можливість доступу до зовнішніх ресурсів інтернету: вихід у пошукові системи і бази даних, роботу з тематичними сайтами, участь у телеконференціях і чатах з викладачами. Дуже важливим є те, що при використанні електронних підручників вдається організувати одночасну роботу з ними значної кількості студентів різних форм навчання – як традиційної, так дистанційної та змішаної. Вирішальну роль у розвитку електронного навчання, звичайно, відіграє інтернет. Електронне навчання дає можливість підвищити продуктивність, поліпшити процес обміну знаннями і максимально задовільнити потребу в інформації. Електронне навчання визначається такими можливостями в навчанні: комфортні умови (робоче місце, свобода вибору часу на самоосвіту), ефективність (мультимедіа, інтерактивність, комунікативність), але потенціал нових технологій залишається поки недостатньо реалізованим, оскільки незначна частина викладачів використовує комп'ютер та інші засоби інформації і зв'язку в повному обсязі. Визначальну роль у вирішенні дидактичних проблем електронного навчання має навчально-методичне забезпечення або, як його називають, електронні освітні ресурси.

Перелік електронних освітніх ресурсів для підтримки дистанційного навчання студентів:

- електронні копії звичайних друкованих посібників;
- електронні інтерактивні підручники;
- мультимедіа презентації навчального матеріалу;
- системи комп'ютерного тестування;
- аудіо-та відео-лекції на електронних носіях;
- комп'ютерні тренажери та віртуальні лабораторії;
- навчальні пакети прикладних програм;
- навчальні мультимедіа комплекси.

Найефективнішим у дидактичному плані є застосування навчальних мультимедіакомплексів, що забезпечують підтримку самостійної навчальної роботи студентів на всіх етапах пізнавальної діяльності – від початкового ознайомлення з навчальним матеріалом до вирішення нетипових професійно орієнтованих завдань.

Підсумовуючи вище сказане можна дійти висновку, що використання технологій електронного навчання дає можливість вирішувати такі актуальні питання:

- використовувати у навчанні здобутки новітніх інформаційних технологій;
- удосконалювати навички самостійної роботи студентів та викладачів у інформаційному середовищі.

Таким чином, використання технологій електронного навчання в комплекті з традиційними методами навчання сприяє наступному:

- розвиває творчу конкурентоспроможну особистість; забезпечує реалізацію особистісно-орієнтованого, диференційованого та інтерактивного підходу до навчання;
- підвищує пізнавальну активність студентів за рахунок різноманітної відео- та аудіоінформації;

– здійснює контроль завдяки тестуванню і системи запитань для самоконтролю.

Список використаних джерел:

1. Снісаренко О.С., Жуковська С.А. Мультимедійний програмно-методичний комплекс у розвитку професійної педагогічної компетентності викладачів вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації // Нові технології навчання. Київ, 2014. – 83 с.
2. Гуревич Р. Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті // Теорія і методика освіти. Львів, 2011. – 502 с.
3. Жалдак М.І. Проблема інформатизації навчального процесу в школі і в вузі // Сучасна інформаційна технологія в навчальному процесі : зб. наук. праць. Київ, 1991. – 180 с.

Кухарчук Є.С.

студентка,

Криворізький державний педагогічний університет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ТА ВИКОНАННЯ ЗАГАЛЬНОРОЗВИВАЛЬНИХ ВПРАВ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

У наш час дуже важливо знати про проблеми фізичного розвитку дошкільників. У дошкільних навчальних закладах важливо приділяти увагу зміцненню та збереженню їхнього здоров'я, адже це ніколи не втрачає своєї актуальності. Особливо знання проблем фізичного розвитку стосується сьогодення, оскільки в умовах активного впровадження комп'ютерних технологій різко знизилась рухова активність дітей, як наслідок підвищився відсоток дітей з ослабленим здоров'ям.

Фізичному вихованню сприяє створення відповідних умов: раціонального режиму, харчування та інші. Урізноманітнення організаційних форм фізичного виховання (заняття, ранкова гімнастика, рухливі ігри тощо), підвищення рухової активності протягом дня та інше. Виконання фізичних вправ пов'язане з активним сприйманням навколишнього середовища, з орієнтуванням у просторі, виявленням вольових якостей, різноманітних емоційних переживань.

В сучасних умовах дошкільний заклад повинен не лише забезпечити належний рівень навчально-виховного процесу, але й зберегти здоров'я вихованців. Науково-методичне забезпечення здійснює методична служба ДНЗ. Впровадження інноваційних освітніх технологій щодо фізичного виховання та зміцнення дитячого здоров'я визначає нестандартність підходів до організації роботи всього колективу закладу.

На заняттях під час вступної частини, коли виконуються ходьба, біг, доцільно використовувати корегувальну гімнастику для профілактики плоскостопості та захворювань опорно-рухової системи. Елементи танців у комплексі з ходьбою, бігом (крок польки чи бічний галоп під час бігу) також можна використовувати задля покращення гнучкості, діапазону рухів, витривалості та сили. Рухи в танці також допомагають покращити рівновагу, координацію і поставу. В танці, в значній мірі, зосереджується увага на правильному положенні тіла та на уміння виконувати плавні рухи.

Перед виконанням загальнорозвивальних вправ доцільні ігри на дихання для вентиляції легень і дихання крізь праву ніздрю (елементи йоги) для активізації лівої півкулі та процесу збудження центральної нервової системи. Доцільно періодично поєднувати рухи тіла з рухами пальців рук, ніг, під час наслідування елементів рухів тварин, птахів, комах чи явищ природи (дощу, вітру) під музичний супровід, розповідання

коротких віршів та ін., що сприятиме емоційному оздоровленню організму дітей.

Наприкінці комплексу можна запропонувати дітям у положенні стоячи покатати ступнею маленькі м'ячі, кульки, каштани та ін. Також доцільно виконати елементи самомасажу (погладження, розминання та розтирання рук, ніг, грудей) та елементи точкового масажу біля носа, за вухами, над бровами. Перед виконанням основних рухів, особливо перед тими, які потребують уваги (киданням м'яча, мішечків у ціль чи на дальність), варто запропонувати дітям вправи для зосередження та уваги (подивитися праворуч, ліворуч, угору, вниз).

Ефективними серед оздоровчих технологій є впровадження у процеси життєдіяльності дитини арттерапії, піскової терапії, казкотерапії, ігрової терапії, сміхотерапії, музичної терапії, кольоротерапії тощо.

Впровадження в систему роботи дошкільних закладів інноваційних технологій з фізичного виховання таких як: пісочна терапія, фітбол-аеробіка (гімнастика), ігровий стретчинг, дитяча йога, степ-аеробіка, глайдінг, роупскіппінг, елементи театру фізичного виховання М. Єфименка на заняттях з фізкультури та в руховому режимі для дітей, є також досить ефективним доповненням до державних програм.

Роуп-скіппінг – новий вид рухової активності, який поєднує комбінації стрибків, акробатичних елементів, танцювальних елементів з однією або двома скакалками, які виконуються індивідуально або в групах. Такі тренування зміцнюють серцево-судинну і дихальну системи, розвивають такі важливі якості, як спритність і координація, а також швидкісно-силові якості і витривалість.

Ігри з піском (пісочна терапія) – одна з форм природної активності дитини. Саме тому треба використовувати пісочницю, проводячи корекційні, розвивальні та навчальні заняття. Використання м'ячів-фітболів дозволяє збільшити рухову

активність дітей упродовж дня. Ключова особливість заняття з фітболом – нестабільна опора, яка постійно змушує дитину зберігати рівновагу в позиції сидячи на м'ячі, включати в роботу різні групи м'язів. Робота на рухливому, що постійно хоче «вислизнути», м'ячі ускладнюється тим, що дитина змушена балансувати, щоб втриматися на ньому.

Дуже цікавий і дієвий вид аеробіки – степ-аеробіка. Це ритмічні рухи вгору-вниз на спеціальній платформі. Такі вправи розвивають рухливість у суглобах, формують склепіння стопи, тренують рівновагу, серцево-судинну, дихальну систему. Ігровий стретчинг – оздоровча методика, що передбачає використання комплексів взаємопов'язаних ігрових ситуаційних вправ, спрямованих на розвиток гнучкості тіла, збільшення рухливості суглобів та розтягування м'язів, зміцнення хребта, профілактику плоскостопості. Заняття дитячою йогою доповнюють оздоровчу програму ігрового стретчингу та допомагають підтримувати тонус дитячого організму, знімати стрес, зміцнювати здоров'я й позбавлятися напруження.

Йога для дітей допомагає підвищити рівень енергії, покращити опір хворобам. Є багато видів йоги, але з дошкільниками найчастіше і найдоцільніше проводити заняття з хатха-йоги. Дітям дуже подобається займатися цими вправами. Роуп-скіппінг є новим видом рухової активності, який поєднує комбінації стрибків, акробатичних елементів, танцювальних елементів з однією або двома скакалками, які виконуються індивідуально або в групах. Такі тренування зміцнюють серцево-судинну і дихальну системи, розвивають такі важливі якості, як спритність і координація, а також швидко-силові якості і витривалість.

Сучасні фізкультурно-оздоровчі технології сприяють створенню сприятливих соціально-психологічних та педагогічних умов для фізичного й інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку в умовах ДНЗ, що є своєрідною запорукою створення здоров'язберігаючого середовища, тобто середовища, в якому

дитині присмно і безпечно знаходитися, що стимулює її розвиток, забезпечує комфортні умови для формування здоров'я і є оптимальним для її зростання.

Список використаних джерел:

1. Загородня Л.П., Тітаренко С.А., Барсуковська Г.П. Фізичне виховання дітей дошкільного віку. Суми : Університетська книга, 2011. С. 115–117.
2. Поліщук О.В. Педагогічні технології супроводження процесу фізичного виховання дітей дошкільного віку. Умань : СПД Жовтий, 2014. 144 с.

Петрова Ю.Ю.

викладач,

Одеський національний економічний університет

ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСКУСІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У наш час існує безліч різних способів навчання, але, на жаль, не багато з них є ефективними. Для більш глибокого вивчення матеріалу студентами, потрібно застосовувати надієвіші і ефективні методи. Один з них – навчальна дискусія, широко відома в історії педагогіки.

Ще за часів античності її успішно застосовували в гімназіях і академіях Стародавньої Греції для підготовки молодих людей. Знаменита фраза: «У суперечках народжується істина», відноситься саме до того періоду історії. [1, с. 161] Період глобальної реформації суспільства характеризується новими підвищеними вимогами до учнів. Вони повинні бути підготовленими до життя

в сучасному суспільстві. Сформоване традиційне навчання обмежується репродуктивними методами, діями за зразком, а інноваційні підходи, ідеї, технології тільки починають активно інтегруватися в освітню систему.

Дискусійні групові методи – це група активних методів навчання, які прийшли на зміну вже сформованим традиційним, оскільки в їх основі лежить домінуюча продуктивна діяльність. Навчальні дискусії здатні внести значний вклад не тільки в освітній процес, але і розкриють інтелектуальний і творчий потенціал студентів [3, с. 298–299].

Багато педагогів і психологів в результаті своїх досліджень виявили користь навчальних дискусій, вони мають не тільки навчальну функцію, але також розвивають деякі якості особистості, створюють обстановку вільного відтворення учнями наявних знань, а також розвивають в учнів толерантність, здатність прислухатися і поважати думку іншої людини.

Але наскільки навчальна дискусія актуальна для сьогоднішніх студентів. Для того щоб з'ясувати це питання було проведено дослідження ефективності навчальної дискусії в порівнянні з традиційною лекцією. Мета дослідження: визначити, який метод навчання кращий для юнацтва. Завдання дослідження:

1. Розробити і провести урок-лекцію «World brands».
2. Розробити і провести дискусійний урок по темі «World brands».
3. Провести анкетування учасників на предмет оцінки їх знань після уроку.
4. Провести аналіз отриманих результатів і скласти рекомендації для педагогів.

У дослідженні взяли участь 2 навчальні групи, до якої увійшли студенти 2-х курсів ОНЕУ.

За результатами анкетування в першій навчальній групі вдалося з'ясувати, що тема дала недостатньо нової інформації. У семи з чотирнадцяти респондентів з'явилося бажання дізнатися

більше по темі уроку, не всі студенти змогли правильно написати основні поняття, розглянуті в ході лекції. Кожен з учнів назвав хоча б декілька відомих брендів, а також кілька прикладів. Рівно 50% студентів даної групи не вловили багато деталей, які стосуються ідеології брендів і конфліктів між різними ними в одній галузі. Зі свого боку можу сказати, що лекція не найкращий спосіб донести навчальний матеріал до юнацтва, тому що це на відміну від дискусійного уроку, одностороннє спілкування викладача з учнями.

Навчальна дискусія, проведена на другій групі респондентів на ту саму тему, що і лекція показала наступні результати: кожен учень засвоїв для себе, щось нове, наприклад багато вказали в своїх анкетах, що вперше дізналися, що таке косметичний калькулятор. В процесі дискусії з'ясували ідеологію ведення такого бізнесу, а також дізналися про думку своїх однолітків. Практично всі студенти правильно пояснили основні поняття теми, а також назвали всі напрямки ведення бізнесу і величезну кількість прикладів та деталей. Абсолютно у всіх з'явився інтерес до даної теми і бажання дізнатися о брендах набагато більше. Так само в анкетах цієї групи відповіді були розгорнутими і емоційно забарвленими. Урок-дискусія, на мій погляд, ефективніше звичайної лекції. Цей метод викликав інтерес у респондентів, кожен з них вільно висловлював свою думку, за рахунок чого крім запланованого матеріалу хлопці дізналися набагато більше.

Можна зробити висновок про те, що урок-дискусія для юнацтва краще лекції, з багатьох причин:

- живе спілкування учнів з педагогом і між собою;
- охоплює більше навчального матеріалу;
- глибоке вивчення матеріалу, яке відбувається в ході обговорення проблеми;
- розвиває вміння працювати в групі, вислуховувати думки інших людей;

- оволодіння учнями прийомами аргументації;
- формування прагнення до активного вираження своєї точки зору, переконаності в її відстоюванні.

Для того щоб суперечка відбулася необхідно знати, як правильно організувати дискусію. Ефективність процесу залежить в першу чергу від ведучого, він повинен врахувати всі чинники, що впливають на дискусію: це обізнаність учасників по темі спору і їх зацікавленість в проблемі на даний момент. Так само ведучий повинен бути ще більш обізнаний з теми і вміти вивести людину на розмову, якщо дискусія затихає, то вміння підігріти спір не буде зайвим. Головне вміти чути іншу людину і вміти реагувати і відповісти на поставлене запитання або підвести підсумок шойно обговорення питання.

Метою дослідження було вивчення ефективності використання навчальної дискусії в освітньому процесі для юнацтва. Вивчивши безліч літератури, я з'ясувала, що багато педагогів і психологи в результаті своїх досліджень виявили користь навчальних дискусій, вони мають не тільки навчальну функцію, але також розвивають деякі якості особистості, створюють обстановку вільного відтворення учнями наявних знань.

Урок-дискусія для юнацтва виявився краще лекції, все учні активно брали участь в процесі суперечки, за допомогою деяких методів мені вдалося зробити дискусію більш ефективною, хлопці глибоко вивчили матеріал, отримали досвід роботи в колективі.

Список використаних джерел:

1. Байматова М.С. Педагогический потенциал учебной дискуссии в формировании культуры диалогического взаимодействия младшего школьника [Текст] // II Педагогический альманах. Наука и практика: Науч.-практ. журнал Приднестровского НОЦ ЮО РАО. – Тирасполь: РИО ПГУ. – 2002. – № 3–4. – С. 161–165.

2. Востокова Е.В. Формы обучения: категория дидактики и предметных методик [Текст] / Е.В. Востокова // Педагогика. – 2012. – № 4. – С. 33–44.

3. Педагогика [Текст]: учеб. / Л.П. Крившенко [и др.]; под ред. Л.П. Крившенко. – М.: ТК Велби, Издательство Проспект, 2008. – 309 с.

4. Краевский В.В. Проблемы научного обоснования обучения [Текст]: методологический анализ / В.В. Краевский. – М., 2007. – 264 с.

5. Шустова И.Ю. Групповая дискуссия в работе со старшеклассниками [Текст] / И.Ю. Шустова // Школьные технологии. 2006. – № 2. – С. 129.

Холодних І.М.

вчитель математики,

Львівський ліцей міської ради № 52 імені М. Лобачевського

ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ УМІНЬ ВЧИТИСЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

В сучасному суспільстві безперервне оновлення знань та уміння їх застосовувати набуває першочергового значення. Нині цінується не так існуючий багаж знань, як уміння обробляти значні обсяги інформації, знання іноземних мов і комп'ютерних технологій. Надзвичайної ваги набуває креативність – здатність мислити творчо і нестандартно, знаходити оригінальні рішення. Та найважливішим є вміння вчитися самостійно, без зайвого напруження, отримуючи задоволення від навчання. Сучасна школа повинна не тільки давати знання, уміння, навички, але й розвивати учня як гармонійну особистість, здатну до безперервного вдосконалення шляхом самоосвіти [3, с. 1].

Про важливість цього вміння свідчить і «Національна доктрина розвитку освіти» (2002 р.), у якій сказано: «Мета державної політики щодо розвитку освіти полягає у створенні умов для

розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України, вихованні покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя» [1]. Таке навчання впродовж життя є однією з ключових компетентностей Нової української школи [2, с. 11].

Сьогодні перед педагогами-практиками, які поділяють теоретичні засади компетентнісного підходу, постала задача в розробці та впровадженні нових прийомів і методів навчання. Свої напрацювання я об'єднала в *піраміду-самоосвіти*.

Фундамент піраміди – *конспект*. Його веде багато вчителів, я розробила свій формат. Конспект – файлова папка розміром А-5. Це дуже зручна форма: файли можна переставляти, їх наповнення можна змінювати, доповнювати і продовжувати, змінювати порядок конспектів. Спочатку я знайомлю учнів з вимогами до ведення *конспекту*:

- конспект має назву (тему);
- нова тема – новий конспект;
- в конспект записується тільки головне;

- до кожного правила (визначення, теореми, властивості, формули) додається приклад застосування, малюнок;
- кожне правило починається з нового абзацу, використовуються кольорові чорнила, підкреслюються ключові слова, потреби вводиться нумерація;
- конспект залишається на наступний рік (або роки).

Потім навчаю учнів складати та користуватися конспектом. Ця робота складається з декількох етапів (залежить від віку дітей). Звичайно, виникають певні труднощі:

- переконати учнів та їхніх батьків в необхідності застосування такого виду діяльності;
- навчити дітей правильно складати й користуватися конспектом;
- навчити дітей приносити конспект на кожен урок;
- це додаткове навантаження на вчителя, в кінці великої теми необхідно перевірити і виставити оцінку за ведення конспекту.

Труднощів вистачає, але така робота формує вміння самостійно працювати з підручником та іншими джерелами інформації, виділяти головне; формує навички систематизувати інформацію в зручному форматі; дає можливість організувати багаторазове повторення; скорочує час на виконання домашнього завдання.

Після того, як учні опанували методику роботи з конспектом, можна переходити на наступний рівень піраміди – **перевернуте навчання** або перевернутий клас. Головна ідея така: вдома діти готуються до нової теми – опановують теоретичний матеріал, а в школі виконують практичні завдання. Змінюються ролі вчителя і учнів. Вчитель перестає бути транслятором, перетворюється на організатора та координатора навчального процесу. Учні більше не спостерігачі, вони самі відповідають за здобуті знання.

При застосуванні методики перевернутий клас існує безліч варіантів домашнього завдання, усе залежить від віку та рівня

підготовки учнів, а також від складності теми. Приклади домашнього завдання:

1. Переглянути навчальне відео; скласти план, або написати конспект; відповісти на питання після параграфа.

2. Опрацювати параграф підручника; скласти топ основних понять нової теми.

3. Згідно плану самостійно підготуватися до уроку.

Застосування моделі *перевернутого навчання* передбачає певні труднощі: технічне оснащення, рівень мотивації до навчання, конкретна тема, не всі діти якісно готуються до уроку.

Наступний рівень піраміди – ***розробка навчальних проектів***. Звісно, вміння формуються поступово: спочатку проекти створюються під керівництвом учителя, а з часом учні можуть уже самостійно впоратися з навчальним проектом. У цьому навчальному році, мої учні 8-го класу працювали над проектом «Трапеція та її види». Діти об'єдналися в три команди. Перша – розробляла тему «Трапеція та її властивості», друга – «Рівнобока трапеція», третя – «Прямокутна трапеція». На уроці команди презентували свої роботи, обмінялись новими знаннями, усно склали спільний конспект теми. А домашнє завдання було таке – написати і вивчити конспект. Керівники груп організували розсилання презентацій всім учням класу.

Найвищий рівень піраміди (на сьогодні) – створення ***проектів практичного застосування знань***. Протягом навчального року будь-яких проектів не може бути багато. Їх кількість треба закладати в календарному плануванні. Така робота не може бути легкою, є деякі труднощі: по-перше, це групова робота, тому інколи треба розподілити обов'язки, бути зв'язуючою ланкою між учасниками групи; по-друге, необхідно допомогти учням з джерелами інформації; по-третє, діти не завжди бачать практичне застосування теми, яка вивчається, або бачать не всі можливості застосування. У цьому році були розроблені наступні проекти:

– проект «Орел і решка». Алгебра. 8 клас. Тема «Переріз, об'єднання і різниця множин»;

– проект «Котеджне містечко». Геометрія. 8 клас. Тема «Чотирикутники».

Ми дісталися до вершини піраміди. Побудована таким чином система навчання дає змогу сформувати навички самоосвіти, аналітично мислити, а на додачу підготувати учнів до викликів майбутнього.

Список використаних джерел:

1. Національна доктрина розвитку освіти (2002 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text>.

2. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.

3. Татарчук Л.В. Формування уміння вчитися як ключової компетенції у процесі навчання української мови в старших класах. URL: <https://vseosvita.ua/library/formuvanna-uminna-vcitisa-ak-klyucovoi-kompetentnosti-u-procesi-navcanna-ukrainskoi-movi-v-starsih-klasah-174305.html>.

КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Барабаш К.В.

*інструктор з карате, ТРК Терра (м. Кривий Ріг);
здобувач,*

Криворізький державний педагогічний університет;

Мішеніна Т.М.

доктор педагогічних наук, професор,

Криворізький державний педагогічний університет

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ АДАПТИВНОГО КАРАТЕ У ПРОФІЛАКТИЧНО-ЛІКУВАЛЬНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, яка ґрунтується на принципі основного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання. Це передбачає навчання в умовах закладу освіти, урахуває індивідуальні особливості, рівень психофізичного розвитку кожного учня й унеможливорює будь-яку дискримінацію.

Метою інклюзивної освіти є забезпечення рівного доступу до якісної освіти в умовах загальноосвітнього простору, пристосованого до задоволення особливих освітніх потреб кожної дитини.

Згідно з законом України «Про освіту» особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту, є **особою з особливими освітніми потребами**.

Вирішенню проблем навчання, соціальної роботи та підтримки дітей з різних нозологічних груп присвячені наукові дослідження багатьох дослідників (П. Павлов, П. Лєсгафт, В. Торіневський, Л. Запорожець, С. Богданов, Г. Гаврюшенко, А. Колупаєва, Н. Найда, Н. Софій, І. Ярмошук та ін.). Науковці неодноразово

заявляли про необхідність і користь систематичних занять фізичним вихованням і спортом для осіб з особливими освітніми потребами.

Аналізуючи науково-методичну та спеціальну літературу, присвячену питанням інклюзивної освіти, констатуємо суперечність: з одного боку, фахівці звертають увагу, що перевага має надаватися застосуванню фізичних вправ у соціальній адаптації інвалідів, оскільки вони сприяють більш успішному встановленню контактів із навколишнім світом, з іншого, – публікації, присвячені питанню інклюзії на уроках фізичної культури, практично відсутні.

Інклюзія у спорті – рідкісне явище в Україні, але треба зазначити, що багато видів спорту корисні для дітей із розладами в аутичному спектрі, затримкою психічного й мовного розвитку, діти з синдромом Дауна, синдромом Аспергера та ін.

Для дітей із такими нозологіями рекомендовані (з позиції) не командні, а індивідуальні види спорту, оскільки в такий спосіб розвивається зосередженість, підвищується упевненість у собі. Корисними для дітей розглядуваної категорії також є заняття за такими напрямками, як: плавання, велоспорт, ковзани, лижі.

За нашим спостереженням, здійснюваним упродовж 2019–2021 рр. на прикладі власної практики проведення занять, цікавими й корисними будуть різні види східних единоборств типу *карате* і *ушу*, вони не агресивні, розвивають стриманість, володіння собою, своїми почуттями.

Адаптивне карате – неконтактний вид спорту, основний вид занять якого це – вивчення техніки карате і виконання *ката* (формальні вправи в переміщенні). Адаптивне карате становить один із найбільш оптимальних і нескладних у виконанні способів розвитку координаційних здібностей у дітей різних нозологічних груп, оскільки має широкий арсенал засобів для розвитку всіх видів фізичних якостей.

Адаптивне карате значною мірою відрізняється від звичайного, адаптація прийомів залежить від конкретних захворювань. Окрім того, карате надає заряд бадьорості, рухи стають більш природними, плавними. Такий вид карате більш подібний за технікою до гімнастики, яка сприяє виробленню вмінь рухатися по-іншому. Безконтактний, безпечний і захоплюючий вид спорту, який зосереджується на розумовому, емоційному і фізичному розвитку кожної людини.

Діти, які займаються адаптивним карате на заняттях, розвивають спритність, координацію, уважність і пам'ять; вчаться контролювати емоції, бути дисциплінованими; формують уміння концентруватися і розслаблятися, також володіти своїм тілом у просторі

У роботі використовувались різноманітні способи організації тренування, різні засоби, методи і прийоми.

Методи, що використовувався з дітьми з особливими освітніми потребами, становлять вказівки й команди: мовні позначення (початок та закінчення рухів, напрямок; постава й техніка рухів); цифрові (число повторень вправ – рахунок – прямий та – зворотній); мовна мотивація (заохочення). Візуальні (невербальні): мова рухів (тіла) показ вправ із дотриманням вимог до їх техніки – специфічні жести (напрямок рухів, – пальцевий рахунок, спеціальні визначення).

При використанні безпосереднього показу вправ ми дотримувались певних правил:

- показували, коли спортсмен за поясненням не може уявити рухову дію і правильно її виконати;
- використовували повільний показ, який давав можливість краще сприйняти структуру вправи, що виконується;
- при показі зупинялися на певних місцях, підкреслювали розмах, швидкість та інші параметри рухової дії (це дозволяло виділяти ті місця й зацентровувати увагу на них, які визначають успішне виконання вправи);

- доцільно максимально скорочували паузу між демонстрацією і виконанням.

- показували цілу вправу або її частини. В будь-якому випадку показ служив точним взірцем того, що повинен відтворити спортсмен;

- демонструючи вправи, опиратись на відомі дітям образи тварин, птахів (*зайчик, мишка, жабка*). Позитивні емоції, які при цьому виникають, спонукали дітей до багаторазового виконання дій, що сприяє їх закріпленню і вихованню фізичних якостей;

- кожна вправа мала найбільш вигідні зони огляду (про одні вправи складається найкраще уявлення при спостереженні спереду, а інших – зверху).

Метод колового тренування, характерною рисою якого є почергове дозоване виконання комплексу із 6–10 вправ (станцій), тренувальний вплив яких спрямований на розвиток конкретної рухової якості чи певних функціональних систем організму; фронтальний метод позмінний метод та індивідуальний метод.

Визначальним у тренуванні з такими дітьми є *індивідуальний підхід* до кожної дитини. Індивідуальний підхід передбачає опору на індивідуальні якості й певні нозології дітей, орієнтований на безперервне залучення кожного вихованця до посильної для нього практики карате як діяльності, поступово ускладнюючої діяльності, що забезпечує прогресивний фізичний розвиток. Такий підхід допомагає своєчасно виявляти й усунути причини, які могли б перешкодити досягненню мети, а якщо причини не вдавалось своєчасно виявити та позбавитись їх, оперативно змінювали тактику фізичного виховання залежно від нових умов та обставин.

Поєднували виховання з самовихованням особистості дітей з особливими освітніми потребами, розвивали самостійність, ініціативу, самодіяльність спортсменів.

Встановлено ефективність використання таких засобів задля запобігання втоми: чергування рухової і практичної діяльності,

виконання спортивних завдань і вправ невеликими дозами, коригуючі вправи; корекційні рухливі ігри, елементи спортивних ігор.

Матеріально-технічними засобами адаптивної фізичної культури використовувалися: спортивні тренажери, спортивний інвентар; нетрадиційне обладнання.

Діти з особливими потребами у процесі тренувань адаптивним карате:

- покращують моторні навички й координацію;
- розвивають фізичну силу і витривалість;
- формують навички соціалізації;
- підвищують мотивацію й впевненість у собі.

Адаптивне карате ефективне тим, що сприяє виходу емоцій і фізичної енергії. У дітей, які навчаються бойовому мистецтві, виробляються такі важливі навички, як дисципліна, самоконтроль і повагу. В адаптивному карате поєднуються важливі для дітей з особливими освітніми потребами елементи алгоритмізації, передбачуваності й комунікаційні завдання, пов'язані з фізичним взаємодією з іншими людьми. Для дітей з особливими освітніми потребами бойові мистецтва – ефективний спосіб підвищити самооцінку, зміцнити фізичне здоров'я.

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Шенгур І.С.

викладач вищої категорії;

Лошкова І.А.

викладач вищої категорії, викладач методист;

Таранник З.В.

викладач вищої категорії, викладач-методист,

Комунальний заклад

«Харківський фаховий вищий коледж мистецтв»

Харківської обласної ради

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ КУРСУ СПЕЦІАЛЬНОГО ФОРТЕПІАНО ДЛЯ СТУДЕНТІВ- ХОРЕМЕЙСТЕРІВ БЕЗ СПЕЦІАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

У сучасному суспільстві є загостреним протиріччя між зростанням вимог до майбутніх фахівців і специфікою їх підготовки, яка часто не відповідає запитам сьогодення.

Згідно із сучасними освітніми вимогами фахівець повинен уміти виконати сольну інструментальну програму грамотно, технічно вірно, художньо-виразно; закомпанувати співаку-солісту, вокальному ансамблю, хору; співати під власний акомпанемент, читати з аркуша та транспонувати, грати по слуху, складати словесний коментар до виконуваних творів, володіти навичками самостійної роботи над музично-виконавським репертуаром, необхідним для майбутньої професійної діяльності.

Методики навчання гри на фортепіано, що вже стали традиційними, у навчанні студентів раннього юнацького віку, який є притаманним для здобувачів фахової передвищої освіти є недостатньо ефективними, оскільки засновані на методах та

принципах роботи із дітьми. У ранньому юнацькому віці в психофізіологічній організації виникають об'єктивні зміни: емоційно-образне сприйняття тяжіє до згасання; формування тонкої системи складних координованих рухів стикається із великими складнощами, втрачається гнучкість та еластичність рухово-ігрового апарату, з'являється почуття невпевненості у своїх силах, сумніви в успішності навчання гри на музичному інструменті. Тому передбачена в традиційних методиках опора на психофізіологічні фактори дитячого віку вже не дає суттєвих результатів, а стає гальмом на шляху оволодіння музичним інструментом.

Психофізіологічні особливості раннього юнацького віку, які зможуть стати опорними у навчанні гри на фортепіано в даний віковий період: асоціативно-логічний характер мислення, довільність та стійкість уваги, великий об'єм пам'яті та можливість її розподілення, диференційованість, витонченість емоційних реакцій, мотиваційно-затребувана сфера, вольові прагнення особистості, усвідомлена професійна зацікавленість.

Ефективні підходи до початкового навчання гри на фортепіано включають в себе опору на підвищений інтелектуальний потенціал студента та раціональний підхід до організації процесу навчання, а саме: активізацію вольових рис характеру; стимулювання процесу самопізнання та самореалізації студента на основі його професійної зацікавленості; запобігання випадковим та помилковим діям студента, симптомам поганого навчання; взаєморозуміння між педагогом та студентом; використання різних засобів педагогічного стимулювання, таких, як оцінка успішності навчальної діяльності, створення ситуації успіху. Це формує мотивацію навчальної діяльності, підвищує рівень самооцінки та самоповаги студента.

Навчальна дисципліна «Фортепіано» в системі комплексного навчання повинна, на нашу думку, зайняти одну із головних позицій, що обумовлено її великим значенням у музично-

художньому становленні хормейстера. Цей інтегрований курс створює оптимальні умови для розвитку музичного мислення студента в процесі навчання сольному співу, гармонії, сольфеджіо на основі інтеграції цих предметів: вдосконалює музичний слух, формує навички фортепіанної гри, читання з аркуша, транспонування, співу із одночасним виконанням акомпанементу, розвиває художній інтелект.

Спів керується центральною нервовою системою, голосові м'язи виконують ті звуковисотні завдання, ту частоту імпульсів, яку надсилають відповідні відділи мозку. У співі хормейстер орієнтується на свої внутрішньо-слухові уявлення, які формуються під впливом звуковисотного еталону. Гра на фортепіано, з його рівномірним темперованим ладом, в процесі тривалого тренування формує уяву співаків, розвиває звуковисотний слух, сприяє чистоті інтонування. Внутрішні слухові образи стають більш точними завдяки інструментальному мелодичному контуру, що позитивно позначається на студентах, які не мають добре сформованого слуху.

Не менш важливим значенням занять на фортепіано є розвиток тембродинамічного слуху. Особливості виконавського ансамблю інструмент-голос дають можливість співакові відкривати у звучанні власного голосу нові барви. Володіння різноманітними тембрами необхідне хормейстеру для розкриття емоційного підтексту твору в процесі роботи над образом. Фортепіано, на відміну від голосу, є інструментом багатоголосним. Відтворення на фортепіано складних звукових структур збагачує слух хормейстера звучанням різнобарвних звукокомплексів, сприяє розвитку гармонічного слуху, необхідного для відчуття прихованих ладово-гармонічних елементів у мелодії та розуміння стильових особливостей гармонічної мови творів.

Не потребує доказів важливість розвитку ансамблевого мислення хормейстера, яке необхідне для участі у вокальних ансамблях, де співак повинен не тільки правильно відтворювати

звук, інтонувати, але й співвідносити звучання власного голосу із звучанням усього ансамблю. Оскільки фортепіанній літературі властива багатоплановість, хормейстер на заняттях фортепіано удосконалює свій поліфонічний слух, особливо при вивченні творів поліфонічної форми.

Фортепіано – універсальний інструмент. Можливість відтворення не тільки спеціальної, але й оперно-симфонічної та камерно-інструментальної, вокально-хорової музики сприяє розширенню кругозору студента-хормейстера, а також формуванню його професійного інтелекту.

Усе вищесказане дозволяє розглядати навчальну дисципліну «Фортепіано» як одну із найважливіших складових комплексної системи професійного навчання хормейстера та диктує необхідність перегляду та розширення конкретних форм роботи.

Володіння грою на фортепіано для хормейстера є надзвичайно важливим, адже навички, отримані при засвоєнні цього інструмента безпосередньо пов'язані з такими майбутніми професійними якостями, як:

- вміння бачити, чути та відтворювати нотний текст;
- розуміння стилів різних епох та окремих композиторів;
- читання нот з аркуша;
- вміння акомпанувати та грати в ансамблі.

Крім того, гра на фортепіано розвиває музичну пам'ять, закріплює теоретичні знання, виховує виконавську волю та естрадну витримку, артистизм.

У студентів-хормейстерів розвиток фортепіанних навичок відбувається у ситуації недостатнього досвіду роботи над інструментальною технікою. Успіх розвитку техніки неможливий без розуміння студентами закону вольової самоорганізації для оволодіння інструментом. Специфіка складності процесу засвоєння фортепіано для хормейстера пояснюється особливостями основного «інструменту» співака – голосу, де відтворення музики початківцем не потребує настільки великого об'єму роботи, як у

інструменталіста. Природній для інструменталістів початковий період кропіткої роботи сприймається хормейстером як внутрішній дискомфорт, викликає супротив, особливо у більш обдарованих у вокальному відношенні студентів.

Для успішної роботи в класі фортепіано слід упевнити студента у необхідності вивчення інструмента, показати та довести це на практиці. Рекомендуючи той, чи інший репертуар чи прийом у роботі, викладач не повинен бути категоричним у своїх вимогах, надавати можливість пошуку способів вирішення проблеми самому студенту. Головне – підтримати активність думки та сформувати мотивацію.

Успішному оволодінню фортепіано сприяє довіра до викладача, його авторитет, взаєморозуміння, уважне ставлення до складностей та щира готовність допомогти, зацікавленість в успіхах студента. У створенні такої атмосфери велику роль відіграє реакція викладача на невеликі успіхи в роботі учня – заохочення, похвала. Необхідно також своєчасно реагувати на прояви лінощів та неорганізованості. Слід дати зрозуміти, що відповідальність за свій успіх студент несе передусім сам.

Список використаних джерел:

1. Барроуз Т. Все о клавишах: подробный самоучитель игры на фортепиано и синтезаторе. Москва, 2008. 189 с.
2. Виготский Л.С. Психология искусства. Москва, 1986. 583 с.
3. Катанский В.М Школа самоучитель игры на фортепиано : Учеб.-метод. пособ. Москва, 2000. 210 с.
4. Ремшмідт Х. Підлітковий та юнацький вік. Проблеми становлення особистості. Москва, 1994. 320 с.

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

Барченкова Н.О.

вчитель інформатики;

Момот Н.Г.

вчитель початкових класів;

Музюкова С.В.

вчитель математики;

Полегка Ю.В.

вчитель зарубіжної літератури;

Іваницька Н.А.

директор, кандидат педагогічних наук,

Чернігівська загальноосвітня школа I-III ступенів № 35

ПІДВИЩЕННЯ ФАХОВОГО РІВНЯ ВЧИТЕЛІВ ЧЕРЕЗ СИСТЕМУ РОБОТИ ТВОРЧИХ ГРУП

Згідно постанови КМУ від 21 серпня 2019 р. № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» педагогічні працівники зобов'язані постійно підвищувати свою кваліфікацію відповідно до державної політики у галузі освіти та забезпечення якості освіти. Згідно із зазначеним нормативним документом участь у програмах академічної мобільності, наукове стажування та самоосвіта можуть бути визнані як підвищення кваліфікації.

Проблемі самоосвіти педагогічних працівників присвячений ряд публікацій: І.П. Андрощук (самоосвіта вчителів у позаурочній діяльності), О.М. Онаць, М.О. Топузов (самооцінювання, самовизначення, самоорганізація вчителя), О.В. Тринус (самоосвітня діяльність молодого вчителя) та ін. Однак, проблема підвищення

фахового рівня вчителів через систему роботи творчих груп залишається ще недостатньо вивченою.

Метою об'єднання вчителів у творчу групу є колегіальне вирішення нової психолого-педагогічної проблеми на основі спільної роботи та самостійне одержання нових знань через аналіз сучасної літератури, вивчення можливостей електронних засобів навчання із наступним обміном досвідом. Розглянемо найбільш типові педагогічні проблеми для сучасних загальноосвітніх шкіл та проаналізуємо способи їх розв'язання через роботу відповідних творчих груп.

Проблема 1: Упровадження STEM-освіти в освітній процес Нової української школи [1]. Спосіб реалізації: робота творчої групи «Змішане навчання». Напрямки реалізації: використання на практиці вчителями початкових класів моделі «ротація за лабораторіями» для учнів 2-х класів при вивченні предмету «Я досліджую світ». Зазначена модель передбачає дотримання таких етапів: поділ учнів на 3 групи, у кожній – свій маршрут руху, по черзі працюють в лабораторіях: «Природнича», «Математична», «Інформаційно-технологічна». Лабораторія «Природнича»: робота учнів з анаграмою, перегляд відео-ролика з теми дослідження, використання мобільного додатку «Quiver» – «Оживи малюнок». Лабораторія «Математична»: завдання «Веселі гусениці» – заповнення пропусків в прикладах; математичні «Гойдалки» – розсадити малюків на гойдалки відповідно до максимальної ваги, яку треба обчислити на основі прикладів. Лабораторія «Інформаційно-технологічна»: робота учнів з ребусами та комп'ютерною анімацією, самостійне створення проекту на основі використання онлайн-редактору Make Code Editor, адаптованого до STEM-навчання учнів початкової школи. Вирішення зазначеної проблеми через роботу творчої групи «Змішане навчання» дозволить підвищити фаховий рівень вчителів: сформувати інформаційну компетентність через використання додатку доповненої реальності «Quiver», онлайн-

редактору MakeCodeEditor та дослідницька компетентність (організація проєктної роботи учнів відповідно до вимог STEM-навчання).

Проблема 2: Організація дистанційного навчання учнів [2]. Спосіб реалізації: робота творчої групи «Дистанційне навчання». Напрямки реалізації: використання вчителями математики на практиці онлайн-сервісів на різних етапах уроку. Підготовчий етап для проведення онлайн-уроків передбачає розгортання G Suite for Education – платформи з корпоративними обліковими записами для всіх учасників освітнього процесу. Серед переваг цієї платформи: безпечність, простота, зручність використання, відсутність реклами. Виконавчий етап проведення онлайн-уроків спирається на сервіси G Suite for Education: створення віртуальних класів (Google Classroom); використання інструментів Google для спільної роботи (Google Диск, Google Docs, Google Slides); проведення відеоконференцій та онлайн-зустрічей (Google Meet, Hangouts, Google Chat); планування зустрічей і занять (Google Calendar); проведення онлайн-опитування (Google Forms); використання онлайн-дошки (Google Jamboard) та ін. Інтерактивна дошка для спільної роботи Jamboard відкриває шлях до продуктивних зустрічей з учнями та для організації мозкових штурмів. Вона складається з двох панелей. Інструменти горизонтальної панелі дають можливість: змінювати тло, масштабувати, додавати нові кадри, копіювати або видаляти їх. Інструменти вертикальної панелі дозволяють: робити записи на дошці, додавати на неї стікери та зображення, будувати геометричні фігури, додавати текст, працювати з інструментом «Лазерний вказівник», додавати нову сторінку (фрейм). Візуалізуючи ідеї на спільній дошці, додаючи зображення, створюючи помітки, використовуючи матеріали з Інтернету чи Google диску, співпрацюючи з членами команди з будь-якого девайсу в режимі реального часу учитель разом з учнями навчається навичкам співпраці, роботи в команді. Відповідно, у вчителів зазначеної

творчої групи крім інформаційної компетентності формуються комунікативна та соціальна компетентність.

Проблема 3: Організація самооцінювання та взаємооцінювання здобувачів освіти [3]. Спосіб реалізації: робота творчої групи «Самооцінювання та взаємооцінювання». Напрямки реалізації: використання на практиці вчителями гуманітарного циклу методик, які запроваджують на різних етапах уроку. Серед них на рефлексійно-оцінювальному етапі після групової роботи учнів: 1) вправа «Вільний мікрофон» («Я був вражений (на)...», «Я замислився (лась) над...», «Я вирішив (ла), що...»); 2) взаємооцінювання: необхідно назвати найактивніших учнів і тих, хто давав найоригінальніші відповіді; вказати, робота якої групи найбільше сподобалась і чому (учні оцінюють роботу один одного за допомогою карток жовтого, червоного, зеленого кольорів); 3) самооцінювання: оцініть свою роботу; замалюйте ту, кількість вподобайок, якою ви максимально (найбільше 5) оцінюєте свою роботу. На етапі виконання учнями практичних завдань після завершення ними міні-проектів: 1) вправа, яка поєднує самооцінювання (кожний із виступаючих оцінює свою роботу) та взаємооцінювання («Чий учнівський проєкт більше сподобався?»); 2) взаємоперевірка на основі використання сучасних електронних ресурсів (QR-коди, LearningApps, word wall); 3) написання есе («Що найголовніше ти дізнався сьогодні?», «Які питання залишилися для тебе незрозумілими?»). Відповідно, у вчителів зазначеної творчої групи формуються вміння організовувати оцінювання та взаємооцінювання учнів так, щоб утвердити у їх свідомості, що оцінка не фіксатором невдач, а виступає умовною позначкою досягнень, стимулом до творчої діяльності. Таким чином, відбувається формування полікультурної компетентності, в основі якої – толерантність.

Проблема 4: Дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу [3]. Спосіб реалізації: робота творчої групи «Академічна доброчесність». Напрямки реалізації:

тренінгові навчання вчителів основним принципам академічної доброчесності. Тренінг містить такі основні елементи: 1) підготовча групова робота: ознайомлення із поняттям «академічна доброчесність» та її основними принципами; розв'язання ситуаційних завдань на визначення виду плагіату; вивчення вимог цитування, правил оформлення використаних джерел, можливостей сучасних комп'ютерних програм для перевірки тексту на унікальність; 2) практичне виконання завдань на персональних комп'ютерах: перевірка на плагіат фрагменту тексту в різних комп'ютерних програмах (Advego Plagiatus, Edu-Birde, Etxt Antiplagiat, TXT.RU); виявлення переваг та недоліків зазначених засобів перевірки тексту на плагіат; визначення відсотків унікальності перетворення тексту за допомогою сервісу <https://smodin.me/uk> та повторна перевірка; самостійне перетворення фрагменту тексту та визначення його унікальності. Таким чином, у вчителів зазначеної творчої групи формуються вміння оформлення публікацій (методичних посібників, науково-дослідницьких робіт та ін.) у відповідності до діючих вимог із дотриманням діючих стандартів щодо оформлення цитування та бібліографії, навички роботи з комп'ютерними програмами для перевірки текстів на плагіат, що сприяє формуванню моральної компетентності.

Система роботи творчих груп вчителів створює умови для підвищення їх фахового рівня, формування відповідних компетентностей сучасного вчителя: інформаційної, полікультурної, дослідницької, моральної та ін. Тому перспектива подальших досліджень полягає у визначенні ефективних умов для організації самоосвіти вчителів загальноосвітніх шкіл.

Список використаних джерел:

1. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Концепція Нової української школи. URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 13.06.2021).

2. Деякі питання організації дистанційного навчання: наказ Міністерства освіти і науки України від 08 вересня 2020 року № 1115. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/deyaki-pitannya-organizaciyi-distancijnogo-navchannya-zareyestrovano-v-ministerstvi-yusticiyi-ukrayini-94735224-vid-28-veresnya-2020-roku>.

3. Державна служба якості освіти України. Абетка для директора, 2020: рекомендації для побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/Serpneva%20conferentcia/Abetka_dlya_Dyrektora_2020_compressed.pdf.

ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ

Кухта О.С.

асистент;

Мішеніна Т.М.

доктор педагогічних наук, професор,

Криворізький державний педагогічний університет

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА ПЕДАГОГІЧНОГО ЗВО НА ФОРМУВАННЯ ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ

Інформаційне або постіндустріальне суспільство – така фаза («хвиля») у розвитку цивілізації, коли головними продуктами виробництва стають не речі й енергія, а інформація і знання. Протягом останніх років Україна стабільно утримує середні позиції у світових рейтингах розвитку інформаційного суспільства [5]. Особливого значення в інформаційному суспільстві набуває підвищення інформаційної культури особистості [10]. Проблема формування та розвитку інформаційної культури фахівця, в тому числі теорія і практика підготовки викладачів вищої школи до використання інформаційних технологій у педагогічній діяльності, висвітлена у дослідженнях вітчизняних науковців (Н. Джинчарадзе, Т. Коваль, М. Коляда, О. Романишина, О. Повідайчик, О. Шиман та ін.).

Більшість науковців показниками інформаційної культури фахівця визначають його вміння формувати свою потребу в інформації, ефективно здійснювати пошук необхідної інформації в усій сукупності інформаційних ресурсів, переробляти й створювати якісно нову інформацію, вести індивідуальні інформаційно-пошукові системи, відбирати та оцінювати інформацію, здатність до інформаційного спілкування, комп'ютерну

грамотність [8]. Н. Лазаренко зазначив, що компонентами інформаційної культури викладача педагогічного ЗВО є такі: світоглядний, інформаційно-технологічний, комунікативний, інтелектуально-творчий [8]. На нашу думку, кожен з цих компонентів повинен відобразитися у сучасній педагогічній діяльності і відповідати вимогам сьогодення, адже викладач у ЗВО є не тільки організатором педагогічного процесу, – викладач в першу чергу виступає джерелом інформації (наукової, світоглядної, морально-етичної та ін.). Якість пояснення викладачем навчального матеріалу, а потім і зацікавленість студентів цією інформацією прямопропорційна наповненістю його деталями і актуальними перевіреними фактами.

Особливість діяльності педагога вищої школи полягає в тому, що її мета визначається суспільством і обумовлюється об'єктивними тенденціями його розвитку. В умовах переходу від індустріального до постіндустріального (інформаційного) суспільства метою професійної діяльності викладача є створення умов для гармонійного розвитку майбутніх фахівців, формування у них такої особистісної якості, як компетентність у засобах рішення професійних і соціальних завдань в освітньому процесі [3].

Відповідальне ставлення до власного здоров'я та здоров'я оточуючих визнано як найбільшу індивідуальну й суспільну цінність, і тому перед викладачем стоїть завдання сформувати у студентів саме валеологічну компетентність та необхідні практичні навички збереження здоров'я в сучасних кризових екологічних та соціально-економічних умовах. Формування системи здоров'язберігальних знань починається із сприйняттям інформації, і від того, яка інформація відібрана, залежить процес формування знань студентів-майбутніх вчителів.

Валеологічну компетентність студентів педагогічних університетів О. Бондаренко визначає як складову їх життєвої компетентності, яка проявляється в знаннях, цінностях і мотивах, валеологічній позиції, діяльності щодо оздоровлення себе і своїх

вихованців. Валеологічна компетентність майбутніх учителів формується на основі позитивного ставлення до здорового способу життя, характеризується активною і свідомою пропагандивно-просвітницькою діяльністю, спрямованою на передачу знань, прищеплення умінь і навичок раціональної організації життєдіяльності, здатністю нести особисту соціальну та правову відповідальність за прийняті рішення щодо вибору стратегії поведінки у суспільстві стосовно збереження свого здоров'я та здоров'я інших [1].

Для студентів педагогічного ЗВО – майбутніх вчителів, які в свою чергу будуть носіями знань для своїх учнів в різних ланках сфери, якість отриманої інформації впливатиме на усвідомлене сприйняття матеріалу, успішне його засвоєння, переосмислення і творче відтворення в майбутній педагогічній діяльності. Роль викладача як єдиного джерела інформації змінюється із розвитком новітніх інформаційних технологій, і тому так необхідно навчити майбутнього фахівця в сфері освіти орієнтуватися в інформаційному просторі, що постійно оновлюється, змінюється. Тому формування валеологічної компетентності студентів педагогічних вишів завжди буде залежати від інформаційної компетентності педагога, оскільки є фундаментом створення міцної бази теоретичних уявлень про збереження й зміцнення і власного здоров'я, і здоров'я учнів, формування мотивації на дотримання здорового способу життя, а також відповідального ставлення до власного здоров'я та здоров'я оточуючих.

В умовах інформаційного суспільства одним із завданням сучасного педагога ЗВО – навчити студентів бути гнучкими у змінах; легко адаптуватися до умов життя, що постійно змінюється; вміти навчатися впродовж усього життя й берегти своє здоров'я та здоров'я учнів в майбутньому. А це забезпечується оволодінням викладачем ключових компетентностей, які є основою для формування загальнопрофесійних та спеціально-професійних компетентностей, однією з яких є інформаційна –

здатність до ефективного використання інформаційних технологій в своїй професійній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко О.М. Формування валеологічної компетентності студентів педагогічних університетів у процесі професійної підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. Київ, 2008. 20 с.

2. Гуревич Р.С., Коломієць А.М., Коломієць Д.І. Формування інформаційної культури педагога в контексті неперервної освіти. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика* : зб. наук. пр. Київ, 2001. Ч.1. С. 276–281.

3. Драч І.І. Сутнісний та структурний аналіз професійної компетентності викладача вищого навчального закладу. *Вісник післядипломної освіти*. 2012. Вип. 6. С. 11–18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpo_2012_6_4.

4. Джинчарадзе Н.Г. Інформаційна культура особи: формування та тенденції розвитку (соціально-філософський аналіз) : дис. ... д-ра філос. наук : Київ : Київський ун-т ім. Т. Шевченка, 1997. 452 с.

5. Інформаційне суспільство в Україні: глобальні виклики та національні можливості : аналіт. доп. / Д.В. Дубов, О.А. Ожеван, С.Л. Гнатюк. Київ : НІСД, 2010. 64 с.

6. Коваль Т.І., Сисоєва С.О., Сущенко Л.П. Підготовка викладачів вищої школи : інформаційні технології у педагогічній діяльності : [навч.-метод. посіб.]. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2009. 380 с.

7. Коляда М.Г. Формування інформаційної культури майбутніх економістів у процесі професійної підготовки : дис.... канд. пед. Донецьк, 2004. 289 с.

8. Лазаренко Н.І. Структурні компоненти інформаційної культури викладача педагогічного вищого навчального закладу. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія*. 2016. Вип. 47.

9. Повідайчик О.С. Формування інформаційної культури майбутнього соціального працівника в процесі професійної підготовки : дис... канд. пед. наук. Ужгород, 2007. 278 с.

10. Прудникова О.В. Інформаційна культура інформаційного суспільства: філософський вимір. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія.* 2019. № 4(31). С. 44–53.

11. Романишина О.Я. Формування інформаційної культури студентів коледжів технічного профілю : дис. ...канд. пед. наук. Тернопіль, 2007. 207 с.

12. Шиман О.І. Формування основ інформаційної культури майбутніх учителів початкової школи : дис... канд. пед. наук. Київ, 2005. 257 с.

Рогова В.Б.

*здобувач відділу управління та економіки
загальної середньої освіти;*

Калініна Л.М.

*учений секретар,
Інститут педагогіки
Національної академії педагогічних наук України*

КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ У ЗМІСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В умовах компетентісно орієнтованого навчання закладу освіти необхідно управлінська діяльність учителя розуміється в контексті процедур планування, організації й контролю, які стосуються досягнення й діагностування рівня якості навчальних досягнень учнів, їх виховання (розвиток ціннісних орієнтацій, які стосуються аксіології пізнання).

Сутність управління ЗНЗ, діяльність її керівників можна визначити терміном «педагогічне управління», яке здійснює не лише директор школи та його заступники, але й кожен учитель у процесі навчання, виховання та розвитку учнів [1, с. 7]. При цьому, на наше переконання, аналітика співвідносна з

герменевтикою результатів навчальних досягнень учнів, оскільки пізнавальні процедури відображені в результатах навчання як не лише предметні знання про ті чи ті галузі, але також становлять інтеріоризовані когнітивні узагальнення, які становлять основу світогляду, ширше – наукової картини світу у її системних, інтегративних взаємозв'язках. Інтегративні галузеві взаємозв'язки сприяють розширенню світоглядної картини світу, розширюють пізнавальний дискурс, тому ефективність управлінської діяльності учителя залежить значною мірою від сформованості його контрольно-аналітичної компетентності (діагностування рівня сформованості предметної компетентності учнів; аналітичне оброблення текстового академічного дискурсу здобувачів освіти; узагальнення відповідей на анкети, що стосуються освітніх потреб; освітніх пропозицій і мотивів). Розуміння ролі науки в культурі здобувачів освіти актуалізує ціннісні орієнтації, пов'язані з освітнім поступом, навчанням на основі інтегрального проекту, при цьому культура пізнання галузевої інформації апелює до компетентнісного її засвоєння (на основі системності, комплексності, наступності і взаємозв'язку освітніх ланок).

С. Сисоева слушно наголошує на тому, що управління навчально-виховним процесом пов'язане із застосуванням законів педагогіки та психології, активно використовувані для ефективної організації навчально-виховного процесу [3, с. 65]. Відповідно, педагогічна діяльність учителя набуває ознак управлінської, оскільки моделює й забезпечує безпосередній процес управління освітнім процесом.

Викладене вище дозволяє стверджувати про те, що контрольно-аналітична компетентність учителя має дескрипторами багатокomпонентність змісту освіти; інтегрований зміст освіти; взаємозв'язок розвитку і виховання, що дискурсивно відтворює накопичений соціальний досвід (ціннісні орієнтації, пов'язані з формуванням наукової картини світу; герменевтика галузевого знання з позиції синхронії й діахронії; орієнтування на майбутню

фахову діяльність, яка спрямована на розв'язання проблемних завдань, віднайдення нових шляхів розв'язання наукової проблеми);

Суспільний запит на творчу особистість, яка здатна застосовувати набуті компетентності у процесі розв'язання фахових завдань, окреслює проблему контрольно-оцінювальної діяльності здобувачів освіти, зокрема контролю навчальних досягнень (перевірка когнітивного рівня здобутків, умінь вибудовувати власну дослідницьку стратегію у процесі розв'язання творчо-пошукових, проблемних завдань; оцінювання результатів навчання як корелятивів індивідуального розвитку здобувача освіти в навчанні), який передбачає подальше вимірювання результатів, відповідне оцінювання згідно з розробленими стандартами.

Контрольно-аналітична компетентність учителя передбачає на основі результатів оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти:

- аналіз індивідуальної траєкторії розвитку (урахування освітніх потреб; індивідуальний освітній поступ аналізується з урахуванням динаміки у навчальних досягненнях і рівня інтеріоризації цінностей здобувача освіти; спостереження над процесами самоконтролю, само оцінювання і взаємоконтролю / взаємооцінювання);

- аналіз застосовуваних учителем методик і технологій, педагогічних інновацій у процесі навчання певного предмета (самоаналіз індивідуальної педагогічної стратегії);

- аналіз тенденцій, що визначають освітню траєкторію здобувачів освіти;

- визначення чинників (їх подальший аналіз), які впливають на динаміку навчальних досягнень здобувачів освіти (чинники розвитку галузей, інтегративних процесів у межах співвідносних галузей; чинники, які стосуються удосконалення освітнього процесу (у тому числі врахування чинників впливу на успішність здобувача освіти [2] – рівень володіння навичками навчальної

діяльності; характеристики розумової діяльності тощо)) задля подальшої корекції освітнього процесу в умовах компетентнісно орієнтованого навчання.

Контрольно-аналітична компетентність учителя у змісті управлінської діяльності є рефлексно зумовленою: з одного боку, педагог ураховує ефективність використовуваних методик, з іншого, – ураховує детермінацію ціннісних орієнтирів (співвідносність суб'єктних надбань здобувачів освіти і когнітивних напрацювань / відкриттів) здобувачів освіти. Статистична констатація результатів навчальних досягнень корелює з оволодінням діяльністю, пов'язаною з виконанням складних алгоритмічних когнітивних дій, спрямованих на розв'язання завдань галузевого спрямування.

Список використаних джерел:

1. Васильев Ю.В. Педагогическое управление в школе: методология, теория, практика. Москва : Педагогика, 1990. 144 с.
2. Кондратенко Л.О. Психологія первинної шкільної неспішності : монографія. Чернігів, 2017. 488 с.
3. Сисоева С.О. Підготовка вчителя до формування творчої особистості учня. Київ : Поліграфкнига, 1996. 406 с.

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Галайденко С.А.

*викладач англійської мови,
Вінницький медичний коледж;*

Дудікова Л.В.

доктор педагогічних наук;

Марлова А.С.

*кандидат педагогічних наук,
Вінницький медичний університет*

ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ПЕРЕВЕРНУТОГО КЛАСУ (“FLIPPED CLASS”) В МЕТОДИЦІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Перевернуте навчання – одна із моделей змішаного навчання, яку вперше почали використовувати в 2007 році американські вчителі Джонатан Бергман та Аарон Семс, які довго розмірковували над тим, як забезпечити повноцінним навчанням студентів-спортсменів, які часто пропускали заняття через участь в змаганнях. Вони почали забезпечувати своїх учнів відеолекціями, за якими можна було самостійно вдома вивчити навчальний матеріал. Згодом ними було написано книгу **«Перевернуте навчання або як достукатися до кожного студента»**, де розповідається про особливості технології та її можливості. Із часом ця ідея розвинулася в новий освітній напрям, всю цінність якого ми відчули саме зараз, під час життєвої необхідності дистанційного навчання.

Суть моделі **перевернутого навчання** полягає в тому, що виконання домашнього завдання передбачає самостійне вивчення студентом нової теми, працюючи в онлайн-середовищі. Студенти

самостійно переглядають відеоматеріали або інформаційні ресурси, посиланнями на які їх забезпечує викладач. Для кращого розуміння теми студенти виконують різноманітні інтерактивні вправи та творчі завдання. Студенти самі відповідають за отримані знання, спрямовують навчальний процес, шукають практичне застосування отриманій інформації [2].

Перевернуте навчання – це педагогічний підхід, де наголос зміщується з колективного навчального простору до індивідуального навчального простору.

Перш ніж почати використовувати модель перевернутого навчання, необхідно відповісти на ряд питань для спрощення процесу створення класу:

- Що ви будете перевертати?
- Яке програмне забезпечення ви використовуватимете?
- Як ваші студенти отримають доступ до програмного забезпечення?
- Як ви перевірятимете роботу студентів та їх результати?
- Як вчити студентів відстежувати і розуміти відео-контент?
- Як спілкуватися зі своїми студентами?
- Як використовувати додатковий час? [4].

Науковці пропонують три кроки до реалізації технології перевернутого навчання:

- планування змісту занять відповідно державного стандарту і складання освітніх задач для студентів;
- складання електронної презентації заняття;
- ознайомлення студентів з графіком вивчення теми.

Перевернуте навчання базується на трьох базових поняттях:

- гнучкий простір: викладач встановлює терміни, постійно спостерігає і вносить потрібні корективи;

– навчальна культура: викладач дає можливість студентам працювати самостійно, аналізує та диференціює їх роботу шляхом зворотнього зв'язку.

Контент: викладач встановлює пріоритетні матеріали та завдання [3].

Серед переваг використання технології «перевернутого класу» наступні:

- легкий доступ до навчальних ресурсів в будь-який час;
- комунікація з студентами та викладачем;
- співпраця та командна робота;
- особистісний розвиток;
- реалізація диференційованого підходу;
- використання популярних гаджетів та новітніх технологій;
- можливість співпраці викладачів, студентів та батьків.

Типовий клас (The Standart Inverted Classroom) – студенти отримують онлайн домашнє завдання, яке передбачає ознайомлення з текстовим матеріалом, виконання інтерактивних завдань на засвоєння лексики, перегляд відео, що стосується теми наступного заняття, а викладач має додатковий час для індивідуальної роботи з кожним студентом.

Орієнтований на дискусію перевернутий клас (The Discussion-Oriented Flipped Classroom) – студенти отримують завдання переглянути певні матеріали інтернет-ресурсів, а викладач на занятті організовує обговорення отриманої інформації.

Псевдоперевернутий клас (The Faux-Flipped Classroom) – доцільно застосовувати, коли ми не впевнені, що студенти самостійно готуватимуться вдома. Ця модель дозволяє переглядати відео на парі, а потім виконувати відповідні завдання або інтерактивні вправи, до яких є доступ у всіх студентів, під час пари. Ця модель дає викладачу впевненість і можливість перевірити кожного студента.

Віртуальний клас (The Virtual Flipped Classroom) – весь навчальний процес відбувається дистанційно: вивчення нового матеріалу, пояснення викладача та онлайн-консультації, його перевірка та оцінювання. Головне – це розпочати з самостійного вивчення нової теми.

Перевернутий вчитель (Flipping the Teacher) – при організації та підготовці цього заняття частину роботи, а саме пошук відеоматеріалів, підготовку презентацій та практичних завдань, виконують студенти. Викладач лише стежить, консультує та допомагає студентам в разі необхідності.

Перевернуте навчання змінює роль викладача у навчальному процесі. З головного ретранслятора він перетворюється на фасилітатора, консультанта та координатора. Оскільки викладач одночасно не може відповідати на запит одного студента, а іншому давати завдання наступного рівня складності, щоб вирішити цей виклик, перевернуті уроки ставлять студентів в центр навчального процесу. Час на занятті використовується набагато ефективніше, так як студенти вже мали змогу познайомитися з новою темою під час самопідготовки [2].

Сучасний світ неможливий без використання гаджетів. Це є проблемою, яка непокоїть і батьків, і лікарів. Науковці використовують спеціальний термін **Screen Time**, який називає час, проведений перед екраном будь-якого гаджету. Але дискусію не варто розвивати навколо кількості цього часу. Натомість варто говорити про його якість. Так, перевернуті заняття сприяють якісному споживанню навчального контенту.

Не існує єдиної моделі перевернутого навчання. Сюди можна віднести будь-яке заняття, що базується на використанні онлайн-ресурсів, відеоматеріалів чи Google сервісів. Інтерес до перевернутого уроку постійно зростає. Але перевернути клас не так легко, як здається. Слід враховувати, що студенти не звикли до складної діяльності, що вимагає брати на себе відповідальність за

власне навчання. Тому необхідно пояснювати їм нові методи та обґрунтовувати їх, разом аналізувати отримані результати.

Критичні фактори успіху перевернутого навчання:

- зацікавити студентів ідеями, які відповідають їх досвіду;
- показати їх новий рівень компетентності;
- заохочувати їх демонструвати отримані компетентності [5].

З особистого досвіду, пропонуємо власний **алгоритм «перевернутого класу»**: спочатку записати пояснення на відео або знайти матеріал до теми в YouTube, потім створити інтерактивні завдання для вивчення тематичної лексики. Наступним кроком буде створення завдань для самоперевірки, потім розмістити посилання на освітньому ресурсі. Студенти виконують завдання онлайн і розпочинають завдання з короткого повторення та дискусії. Опитування студентів проводиться для активізації їхньої уваги, і викладач оцінює їхні навчальні досягнення. Одночасно перед викладачем виникає ряд викликів, так як перевернуте навчання потребує кількох точок опори. Пригадуючи слова Архімеда: *«Дайте мені точку опори і я переверну Землю»*, поговоримо про точки опори, які допоможуть перевернути навчання.

Основна точка опори – це **організаційно-технологічний процес**, під час якого необхідно визначитися з технологіями, електронними сервісами та онлайн інструментами. Для себе я вибрала інтерактивну дошку **Padlet**, тому що, повторюючи слова тих, хто її створив, вона «проста як 1, 2, 3».

Padlet – мультимедійний ресурс для створення, спільного редагування та зберігання інформації. Це віртуальна стіна, на яку можна прикріплювати фото, файли, посилання на сторінки Інтернету та YouTube. Це може бути приватний проект стіни, яка може змінюватися кількома учасниками або доступний для читання та редагування будь-яким учасником майданчик для обміну інформацією.

Можливості Padlet для викладача:

- збирання ідей для проектів та їх обговорення;
- розміщення завдань для студентів;
- розміщення навчальної інформації;
- мозковий штурм, узагальнення та систематизація знань.

Викладач готує навчальні матеріали один раз, а потім використовує їх нескінченну кількість разів, доповнюючи і удосконалюючи.

Список використаних джерел:

1. Модель навчання «Перевернутий клас»: змінюємо освітній процес». URL: <http://naurok.com.ua>.
2. Перевернутий клас – супер модна стратегія навчання. URL: <http://teach-hub.com>.
3. Jon Bergman. Ten Questions You Should Ask Before You Flip Your Classroom. URL: <http://edtechreview.in/trends-insights/902-ten-questions-you-should-ask-before-you-flip-your-classroom>.
4. Kari M. Arfstrom. 11 Indicators of Flipped Learning. URL: <http://www.ed-today.ru/poleznye-stati/20-top-pravil-pri-perevode-klassa-na-no-vuyu-metodiku-perevornotoe-obuchenie>.
5. Перевернутий клас. URL: www.kdket.net.ua.

Скачко А.А.

здобувач освіти;

Красовська Л.В.

викладач методики навчання технологічної освітньої галузі,

Коростишівський педагогічний фаховий коледж

імені І.Я. Франка

Житомирської обласної ради

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Предмети технічної освіти мають велике значення для формування особистості учнів, розвитку не тільки творчих здібностей, а й талантів, наукового розуміння світу.

Швидке розповсюдження інформації визначає основні завдання, що стоять перед сучасною освітою. А новітні інформаційні технології надають необмежений простір можливостей для удосконалення освітнього процесу та всієї системи освіти.

Технологічне навчання має забезпечити підготовку учнів до свідомого, самостійного і вільного вибору професії та виду трудової діяльності в різних галузях виробництва; дати учням базові знання з основ виробництва, сучасної техніки, технологій, процесів управління ними, основних груп професій та вимоги до них; залучати учнів до основних видів проектно-технологічних робіт; формувати навички вирішення творчих і практичних завдань.

Мультимедіа є однією з найефективніших форм організації навчання, в якій ефективно реалізується поєднання та зміцнення мислення з метою пошуку найбільш ефективних методів навчання та засобів, що відповідають його цілям та змісту. За допомогою мультимедіа [1, с. 298] можна ефективно реалізувати інтеграцію педагогічної науки та практики, а також зберегти цілісність та безперервність освітнього процесу.

Використання інформаційних технологій для підготовки та проведення занять, створення навчального матеріалу допоможуть:

- підвищити ефективність технологічного навчання (покращити засвоєння навчальних матеріалів);
- формувати практичну спрямованість знань учнів;
- поліпшити позитивне ставлення до трудового навчання, технологій та інших предметів, що вивчаються в школі, покращити інформаційну культуру учнів та розвивати їх пізнавальну та творчу діяльність;
- зменшити час на вирішення стандартних завдань.

Застосування інноваційних технологій на уроках технологічної освітньої галузі створює сприятливі умови для вдосконалення та активізації інтелектуальної діяльності здобувачів освіти, формування творчої активності та інтелектуального розвитку. З одного боку, учням потрібно підготуватися до вибору своєї майбутньої професії, а з іншого – їм потрібно ефективно та швидко сприймати та обробляти інформацію, а також успішно відображати та використовувати в повсякденному житті.

Технології повинні бути повноцінними: вони мають бути засобом, за допомогою якого учні полегшують процес формування нових компетентностей.

Окрім поняття «інновація» у навчанні, термін «інноваційне навчання» – спрямований на розвиток здібностей учнів щодо спільної діяльності в нових ситуаціях. Інноваційне навчання, на відміну від традиційного, спрямоване на розвиток особистості учня.

Інформаційні технології забезпечують інтерактивне навчання, що допомагає врахувати індивідуальні особливості у процесі формування творчих здібностей. Інтерактивне навчання створює позитивну атмосферу співпраці та ефективної взаємодії. У міру просування навчання учня комп'ютер аналізує його відповіді та використовує дані для визначення подальшої відповідної особистої діяльності. Наприклад, надання супровідної інформації

для полегшення розуміння матеріалу, детальнішого розгляду теми або можливості її повторення.

Інтерактивне навчання передбачає моделювання різних ситуацій, застосування ігрової діяльності та проблемного навчання [2, с. 78].

В умовах інтерактивного навчання є можливість організувати диференційоване навчання, котре максимально враховує умови формування творчих здібностей учнів. Адже, «Творчість – це спеціальна людська діяльність, яка поєднує в собі значення як іманентної властивості людини, такі ознаки її як способу існування, дійсності й виявляється у примноженні матеріальних і духовних цінностей, створюваних новими авторськими системами. Творчість є чинником і передумовою свободи людини» [3, с. 142].

Під час підготовки до таких уроків учитель повинен розробити інтерактивні завдання, за допомогою ресурсів мережі Інтернет, виконання яких допоможе учням більш ефективно опанувати навчальний матеріал. Учень і вчитель є рівноправними учасниками освітнього процесу.

Інформаційно-комп'ютерні технології – це технології, що реалізують у дидактичних системах комп'ютерного навчання на основі діалогу «людина-машина» за допомогою різноманітних навчальних програм (тренінгових, контролюючих, інформаційних) [4, с. 73].

Можливість використання ІКТ як інструменту в процесі трудової технологічної підготовки та використання програмного забезпечення, такого як електронні підручники та посібники, мультимедійні енциклопедії, дають можливість учням отримати велику кількість нової інформації, яка насправді не реалізується в традиційному вигляді (на папері). Це допомагає виховати в учнів здатність відчувати і знаходити проблеми, а розв'язання проблем є однією з важливих характеристик творчої особистості. Тому учням слід подавати навчальні матеріали, які є суперечливими, і

розкривати різні погляди, методи, що потребують альтернативних рішень тощо.

Використовуючи комп'ютер, мультимедійні засоби, можна демонструвати й аналізувати прийоми виконання технологічних операцій, їх послідовність; спостерігати за процесом зміни об'єкту, побудувати креслення. Завдяки комп'ютерним технологіям у процесі технологічного навчання суттєво відбувається розвиток уваги, спостережливості та інших характеристик, які дуже важливі для творчої людини. Уроки, на яких використовують інноваційні технології, особливо подобаються учням, оскільки вони відповідають їхнім бажанням і перетворюють навчання на цікавий пізнавальний процес.

На таких уроках формується впевненість молодих людей у власній значущості, вважаючи, що в усіх життєвих ситуаціях одна людина може з цим впоратися.

Мультимедійні засоби надають нові можливості для організації освітнього процесу вчителів та виявлення і розвитку творчих здібностей учнів, а також допомагають формувати самостійність у навчальній діяльності.

Шанси використання мультимедійних інструментів для організації самостійного вивчення матеріалу, без сумнівів, набагато вищі за традиційні, оскільки вони забезпечують полісенсорне сприйняття: зору, слуху та органів чуття, а таке поєднання подачі матеріалу сприяє мобілізації активності учнів, стимулює їх мисленнєву діяльність та інтерес до навчання. Довільна увага перетворюється у мимовільну, розвиваються всі види пам'яті і, таким чином, створюються належні умови для творчого розвитку уяви, що спонукає кожного учня, незалежно від його індивідуальних нахилів, до раціонального пошуку найоптимальніших кроків для самостійного оволодіння матеріалом.

Отже, застосування інноваційних технологій є систематичним, довготривалим та багатогранним процесом навчання учнів. Він передбачає напружену, організовану та систематичну

розумову діяльність учнів та їх внутрішню мотивацію. А власний досвід доводить, що методичне та правильне застосування інноваційних технологій на уроках розширює спектр основних засобів навчання та виховання учнів та сприяє розвитку їхніх інноваційних здібностей.

Зрештою, формування поля мотивації в учня означає розвиток у нього набору цінностей та розкриття особистого сенсу навчання через усвідомлення визначення його місця в житті.

Список використаних джерел:

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання друге, доповнене і виправлене Рівне : Волинські береги, 2011. 522 с.

2. Ярошинська О.О. Дидактика: [навчально-методичний посібник]. Умань : РВЦ «Софія», 2007. 192 с.

3. Гагин Ю.А. Концептуальный словарь – справочник по педагогической акмеологии. Учебное пособие. СПб., 2000. 222 с.

4. Химинець В.В., Кірик М.Ю. Інновації в початковій школі. Тернопіль : Мандрівець, 2009. 312 с.

Чорноус О.В.

кандидат педагогічних наук,

старший науковий співробітник,

Інститут педагогіки

Національної академії педагогічних наук України

СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА ГІМНАЗІЇ

У концепції Нової української школи, у законі «Про освіту» одним з головних пріоритетів зазначено формування в учнів та водночас і у вчителів навичок та компетенцій критичного

мислення, інформаційно-комунікаційної та медіаграмотності для саморозвитку особистості в процесі проектування освітнього середовища та цифровізації суспільства. На сьогодні дуже важливо, щоб учні вміли критично мислити в умовах формування цифрової та інформаційної грамотності в процесі створення інформаційно-комунікаційного освітньо-розвивального середовища закладу загальної середньої освіти. Мас-медіа та соціальні мережі перетворилися на потужну силу, що здатна словесними та візуальними засобами створювати у значній кількості учнів гімназії певне бачення подій, необхідне саме для саморозвитку особистості в умовах дистанційної (віддаленої) освіти і гнучкого навчання, де складно зібрати всіх в одному місці і в один час. На думку Лілії Гриневич, цифрова, інформаційна та медіаграмотність, – це необхідне вміння сучасної особистості [1]. Відтак особливої значущості набуває питання створення інформаційно-комунікаційного освітнього середовища гімназії, що сприяє формуванню медійної грамотності учнів та розвитку загальнокультурної компетентності.

У контексті впровадження цифрової, інформаційної та медіаграмотності слід орієнтуватись на рекомендації ЮНЕСКО, яка в своїх офіційних документах запропонувала п'ять принципів медійної та інформаційної грамотності [4]. В цих документах ЮНЕСКО намагається поєднати інформаційну та медійну грамотність (Laws of Media and Information Literacy, MIL), виділивши спільні для обох сфер поняття. ЮНЕСКО позиціонує ці дві сфери як комбінацію знань та навичок, необхідних сучасному суспільству в усьому світі. «Громадянам важливо розуміти функції медіа та інших джерел інформації, критично оцінювати їх контент, а також приймати обґрунтовані рішення – як користувачам, так і виробникам медіаконтенту та інформації», – пояснили в організації [5]. Правила MIL охоплюють всі види ЗМІ та інші джерела інформації – бібліотеки, архіви, музеї та інтернет,

незалежно від використовуваних технологій. Принципи МІЛ запропоновані ЮНЕСКО, включають в себе:

1. Інформація, комунікація, бібліотеки, медіа, інформаційно-комунікаційні технології та інтернет мають використовуватися суспільством в процесі проектування освітньо – розвиваючого середовища критично. Вони рівні за статусом, і жодне з цих джерел не варто вважати більш значущим, ніж інші.

2. Кожен громадянин є творцем інформації/знань. Кожен має право на доступ до інформації/знань та право на самовираження. Інформаційно-комунікаційна, медійна та цифрова грамотність має бути для всіх – і тісно пов'язана з правами людини.

3. Інформація, знання та повідомлення не завжди є нейтральними, незалежними чи неупередженими. Будь-яка концептуалізація, використання і застосування МІЛ повинна зробити це твердження прозорим і зрозумілим для всіх громадян.

4. Кожен громадянин хоче отримувати і розуміти нову інформацію, знання і повідомлення та мати можливість на спілкування з іншими, навіть якщо він не висловлює це прагнення. Їх права на це ніколи не мають порушуватися.

5. Інформаційно-комунікаційна, медійна та цифрова грамотність не набувається одномоментно. Це постійний та динамічний досвід і процес. Його можна вважати завершеним, якщо він включає в себе знання, вміння та установки щодо використання, створення та передачі інформації, щодо інформаційно-комунікаційного, медіа та технологічного контенту [6].

Що ж ми вкладаємо в поняття «цифрова грамотність», «медійно-інформаційна грамотність»? Під поняттям цифрової грамотності розуміють здатність створювати і застосовувати контент за допомогою цифрових технологій, навички комп'ютерного програмування, пошуку та обміну інформацією, комунікацією. Медійно-інформаційна грамотність, як складник цифрової грамотності, об'єднує три взаємопов'язані комплекси компетенцій – інформаційну грамотність, медіаграмотність,

технологічну цифрову грамотність. Інформаційна грамотність – це вміння знаходити, аналізувати, використовувати інформацію. Медіаграмотність – це вміння отримувати доступ до медіа, аналізувати контент, оцінювати медіаповідомлення, а також створювати контент для самовираження та спілкування. Компетентності з медіаграмотності можна умовно поділити на чотири групи – розуміння, використання та комунікація за допомогою інформаційного-комунікаційних засобів та вміння досягати власних цілей, застосовуючи їх. На важливості впровадження цифрової та інформаційно-медійної грамотності для саморозвитку особистості серед громадян і, особливо учнів, наголошують і міжнародні партнери України. Громадяни мають розуміти функції медіа та інших джерел інформації, критично оцінювати їх контент та приймати обґрунтовані рішення на підставі отриманої інформації. Технологічна або цифрова грамотність передбачає вміння користуватись сучасними інформаційними технологіями та програмним забезпеченням з урахуванням усіх можливостей, що надає інформаційний прогрес. Цифрова освіта – це освіта, яка головним чином функціонує за рахунок цифрових технологій, тобто електронних транзакцій, які реалізуються шляхом використання інтернету. За визначенням американської дослідниці С. Дойл, «інформаційно грамотною є людина яка розуміє, що точна і повна інформація – основа для розумних рішень; розпізнає потребу в інформації; формулює інформаційні запити; ідентифікує потенційні джерела інформації, розвиває успішні пошукові стратегії; має доступ до джерел інформації, зокрема за допомогою комп'ютерних технологій; оцінює інформацію й організує її для практичного використання; інтегрує нову інформацію до знань, що вже є у неї; використовує інформацію для критичного аналізу та розв'язання проблеми». Раціонально перейти до цілеспрямованого інформаційного навчання, формування інформаційної грамотності учнів як складової елементів навчального матеріалу електронних підруч-

ників: учень, який розуміє, що точна і повна інформація – основа для розумних рішень; використовує інформацію для критичного аналізу та розв’язання проблем; оцінює інформацію й організує її для практичного використання; ідентифікує потенційні джерела інформації; розпізнає потребу в інформації; формулює інформаційні запити та має доступ до джерел інформації за допомогою комп’ютерних технологій. Тому створення інформаційно-комунікаційного освітнього середовища гімназії та введення в освітньо-розвивальне середовище закладу освіти практику різних видів і стратегій дистанційного навчання з використанням комп’ютерних та освітніх порталів, які забезпечують доступ до навчальних електронних ресурсів, зумовлює актуальність формування інформаційно – медійної грамотності учнів.

Список використаних джерел:

1. Гриневич Л. Медіаграмотність – це необхідне вміння для сучасної особистості. URL: <https://www.auc.org.ua/novyna/mediagramotnist-ce-neobhidne-vmynnya-dlya-suchasnoyi-osobystosti-liliya-grunevych>
2. Трубочева С.Е., Черноус О.В. Метапредметна діяльність старшокласників в умовах профільного навчання. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2016. Випуск 1 (38). С. 298–302.
3. Трубочева С.Е., Трубочев С.І. Формування навчальних компетентностей в умовах професійно зорієнтованого освітнього середовища навчального закладу. *Педагогіка: традиції та інновації*: Матеріали ІУ Міжнародної науково-практичної конференції (г. Запорозжє, 17–18 лютого 2017 г.). Херсон : Издательский дом «Гельветика», 2017. Ч. II. С. 105–108.
4. ЮНЕСКО опублікувала п’ять принципів медійної та інформаційної грамотності. URL: https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/yunesko_opublikovala_pyat_printsipiv_mediynoi_ta_informatsiynoi_gramotnosti/1.

НОТАТКИ

НОТАТКИ

Наукове видання

**ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ
РОЗВИТКУ ОСВІТИ**

МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Матеріали друкуються в авторській редакції

Дизайн обкладинки: А. Юдашкіна
Верстка: Ю. Войтюк

Контактна інформація:
73021, Україна, м. Херсон, а/с 20,
Науковий журнал «Молодий вчений»
Телефон: +38 (0552) 399 530
E-mail: info@molodyvcheny.in.ua
www.molodyvcheny.in.ua

Підписано до друку 29.06.2021. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 5,58. Тираж 100. Замовлення № 0721-205.
Віддруковано з готового оригінал-макета.

Надруковано: Видавничий дім «Гельветика»
Україна, м. Херсон, вул. Паровозна, буд. 46-а
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.